

REDACTIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garsonat: prima dată 10
leu; a doua oară 12 leu; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Adăst abonamentale, cărți și inserții
nu se scut de plăți înainte în Arad.

Telefon pentru oră și comunicații
Scrisori adresate nu se primesc

VIII.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 28.

2 IULIE

1504-1904.

Zi mare, zi luminată, zi de cucernică evlavie, zi înălțătoare de suflet, în care toate inimile românești se întâlnesc în tainică închinare și proslăvire a celui mai strălucit român — care a purtat coroană pe fruntea sa mândră...

Sunt patru sute de ani, de când un mormânt s'a închis, stropit de lacrimile unui neam întreg.. deschizând poarta mare a nemuririi, a gloriei vecnice, în calea lui Ștefan-cel-Sfânt și Mare.

Nu-l încăpea mica sa țărișoară, Moldova, pe acest mare Voevod, căci el în suflet purtat-a vigoarea, vrednicia și idealul unui neam întreg.

Nu-l răbdau în tignă pe marele Voevod îngânfații și pismuitorii vecini, contra cărora o jumătate de veac purtat-a războaie eroice, sprijinindu-și pe spadă tronul falnic, făcând să răsună pământul de gloria neamului românesc și să se înalțe la ceruri stăruitoare rugă de mulțumire și preamărire a lui Dumnezeu. — pentru isbânde de Eroul și eroicul său popor...

Din negre zile de lupte pentru tron, pentru mărirea trecătoare, dintre chemații după sânge dar nu aleși prin virtuțile lor, se ridică Ștefan și se înalță prin spadă la domnie, la o domnie nu de bun trai și stăpânire, ci de slujbă grea și trudă neîntre-ruptă, de lupte necurmăte pentru statornicirea în bine și pregătirea pentru viitor a unui neam, vlăstar al celui mai mare, mai strălucit, mai mândru și mai erouic popor...

Și venit-au grele zile, amare zile peste mica Moldovă, căci una pe alta se urmează strigăte-le sentinelei:

„Sai Ștefane la hotară,
„C'a intrat sabie 'n țară!...

Și se'ncredunță Leul Moldovei; și răsună tulnicul prin păduri și codri; și vin, vin și curg plăeșii cu capete pletoase, pe cai măruiți și iuți; și înșiră oștirea; pornește la luptă; și vine biruitoare...

Ear Ștefan înalță biserici și mănăstiri, pentru mărirea lui Dumnezeu biruitor prin sabia sa...

Clopoțele răsună de sărbătoare.

Biruința crucii o serbează luptătorii, un popor întreg; ear în fruntea lor, cu fruntea plecată la altar, aduce rugă de mulțumire

Tatălui ceresc, cel mai cucernic domnitor, Ștefan-cel-Sfânt și Mare...

Tunuri rupte s'aduc la Suceava, e bucurie mare și sărbătoare... Și steaguri rupte, luate dela neamuri din patru părți ale lumii, stau grămadă... Semiluna e în pulbere, la pământ, — ear patru-zeci de cruci pe vîrfuri de biserici, pe turnuri svelte strălucesc în soare, ca semne de biruință și scuturi ale neamului; strălucesc, ca sufletul mare și strălucit al lui Ștefan.

Strălucesc sfintele semne ca puterea credinței, cum străluci-va în veci numele marelui Voevod, în mândria neamului românesc; strălucesc, cum străluci-va în etern, pe paginile istoriei, numele apărătorului creștinătății...

E liniște în Moldova și pace.

Holdele aurii se pleacă în bătaia vîntului; dinspre mare, din vîrfuri de falnice cetăți falfăie steagul moldovean; în inima Ardealului un Arhiepiscop pomenește în rugile sale din altar numele lui Vodă; adînc peste Prut oștirea română stă 'n tignă de pază.

Dreptate face din scaunul său dela Suceava, Domnul cel mare și bun.

Se 'nclină cu smerenie blîndul român, sfiosul «vecin», la domneasca dreptate, căci Ștefan nu este domn al boerilor, ci părinte al poporului...

Binecuvîntare răsună din largul țării asupra blagoslovitei domnii, căci domnul Ștefan, cel mare în războaie, e strălucit în pace...

Neînfrînt și neînfricat în luptă; el eră drept și sfînt în judecăți...

... Dar iată că volbură vestitoare de furtună se ridică dela Miază-Noapte, — căci nu-l lasă pe Leah în tignă laurii «spadei creștinătății».

Și s'a pornit furtună; și vulesc munții; sboară săgețile arcașilor ca ploaia; se prăvălesc stejarii, de fac mormînturi deschise trupurilor îndrăzneților călcători peste hotarele Moldovei cu arma'n mână...

Și câți n'au pățit-o ca dinșii!...

Ear Domnul cel Sfânt și Mare lui Dumnezeu prinos aduce pentru neamul său . . .

Dar tâng și jale cuprinde sufletul de erou, când răpitorilor vecini tovarăș se face domnescul frate de peste Milcov.

Și amarnice zile, crunte răsbunări se plămădesc de tovarășii slăbănogi contra marelui Voevod, sub scutul îngânfatei Semilune, rușinate de crucea lui Ștefan.

A lupta cu potop de armate, tu mică Moldovă, cu Marele tău Ștefan; a lupta cu perfidia și intriga. — Ți va fi cu putință? Și Hercul a fost sfâșiat de cămașa otrăvită; și Mântuitorul neamului omenesc a murit pe cruce . . .

Nori grei se grămădesc pe cerimea Moldovei; și legea firei se apropie să ceară lui Ștefan bănuțul pentru trecerea în lumea umbrelor . . .

Dar cel mare în răsboaie și strălucit în pace, bătrânul Voevod, albit în lupte și de glorie, încungiurat de iubirea caldă a poporului său, cum îl va lăsa pe acesta pradă răilor, cari așteaptă ca lupii răpitori, apunerea stelei strălucitului păstor?

Mintea lumintă și prevăzătoare a marelui Voevod gătit-a țerii și poporul său liniște și pace, dela care numai slăbiciunile viitorime i-au abătut; și orbitoarea lui strălucire dacă apune, ca să răsară earăș ca un meteor peste un veac, intrupată în Mihai Vi-teazul, rămâne de-a pururea izvor de mângăere și de însuflețire, pentru întreg neamul românesc.

După o jumătate de veac de lumină și mărire, zilele lui Ștefan cel Mare, urmat-au fulgerătoare clipiri de ale puterii românești, ale bărbăției Românului. Dar în colo — durere . . .

Intunecimea veacurilor și greul robiei, ce tot mai mult string lanțurile de brațele fiului Romei, păreau a înmormânta pe vecie norocul acestui neam.

Dar sub vraja numelui lui Ștefan, din nou se avântă vulturește, se ridică inimile românești; și cultul neasemănatului erou devine izvor de muncă, de luptă, de încredere în puterea virtuții, de credință într'un falnic viitor . . .

A fost plâns și jale, durere fără asemănare, acum patru sute de ani.

Tângul Românului răsuna din codri în văi, pe întinderea vechii Dacii:

A murit Eroul cel nebiruit, a murit domnul cel bun și mare, care 'n lume seamăn n'are; a murit Ștefan cel Sfânt!...

Și acel ce cu mișcarea spadei sale îngrozea cete de păgâni, nemișcat stă.

Acel cap luminat, care și-a ridicat coroana peste înălțimea străluciților împărați și regi, plecat stă pe pernă, în cosciug.

Cel necuprins de oamenii vremii, cu înălțimea gândurilor lui și a mărețelor sale planuri, cuprins e de patru scânduri . . .

Și tâng și jale a tost.

Ear lacrimile versate de acești strămoși ai noștri, udat-au sfânta țărină, de a răsărit gloria neamului românesc: Ștefan cel Sfânt și Mare, pe care în vecinicie îl va investmânta cântecul și graiul românesc, în eternă aureolă . . .

Astăzi, după patru sute de ani, când în lumina faptelor sale se înalță măestoasă și mândră din mormânt umbra lui Ștefan cel Bun, cel Mare, cel Sfânt. — cu inima smerită, cu sufletul curat să ne prosternem în fața mormântului dela Putna; să ridicăm altare în sufletele noastre cultului Marelui Ștefan . . .

Să luăm duh din al său, să învățăm calea virtuții, pentru a putea răsbate pe drumul mărirei neamului românesc.

Stântă Umbră dela Putna!

Cucernic ne închinăm amintirei tale și cu sufletele oțelite în contemplarea glorioasei tale mărire, ne vom purta sfânta cruce. Amin!

STEFAN VODĂ ȘI TOLPA*)

Se zice că pe vremea lui Ștefan Vodă se afla pe lângă curtea domnească un țigan cu numele Tolpa, care era un om deștept, glumeț și totodată foarte prefăcut.

Intr'o zi, venind niște Români dela țară ca să se jăluiască înaintea domniei pentru nedreptățile din partea părcălabului lor, întâmpinară tocmă când aveau să intre în curte pe țiganul Tolpa.

— Ce vreți voi, oameni buni? — îi întrebă acesta.

— Avem să vorbim oare ce cu Măria Sa Vodă... A casă-i? — răspuseră Români uimiți, socotind că cine știe ce domn mare e acela cu care vorbesc.

— Acasă!... Dară ce aveți voi să vorbiți cu Măria Sa? Nu puteți să-mi descoperiți și mie tainele voastre?... Eu v'ăș putea foarte mult ajuta, de oare ce și eu sunt unul dintre cei mai mari sfetnici ai Măriei Sale!

Românii veniți, necunoscându-l cine-i și văzându-l așa de vorbăreț, i-se increzură țiganului, cugetând că ceea-ce le spune e adevărat, și-i istorisiră taina lor, adică: cum că părcălabul îi asuprește din cale afară, cum că li se ia bir peste măsură, ba pe lângă aceea mai în toate zilele îi

batjocurește, îi bate și-i chinuște fără milă și fără vr'o pricină. Eacă de ce au venit ei să se jeluească Măriei Sale Vodei!

— Oameni buni! — zise Tolpa, — nu purtați nici o grijă, întorceți-vă pe a casă în voia cea mai bună, că eu vi-s omul!... Voi vorbi cu Măria Sa. Lasă dacă vă va mai asupri și bate părcălabul vostru de azi înainte!

Românii îl ascultară și se întoarseră bucurși spre case.

Tolpa, după depărtarea lor, căuta un prilej bun să intre la Măria Sa în odaie.

Intr'o zi Ștefan Vodă era voios.

Știindu-l atunci numai singur în divan, Tolpa intră de odată la dînsul în nuntru, plângend și țindu-se cu mânele de cap.

— Ce-ți este ție, Tolpo?... Ce plângi?! — îl întrebă Vodă, văzându-l văetându-se cu mânele de cap.

— Mi-a tras popa o palmă, Măria Ta!

— Pentru ce?...

— Pentru că n'am știut Tatăl nostru.

— A! tu păgânule! — îi zise Ștefan Vodă mănios, — tu să nu știi Tatăl nostru?... Păcat că n'am aflat eu aceasta mai de mult, că de atunci te-ăș fi alungat dela curtea mea!... Mă, da ce ești tu? păgân? turc? tătar? ori ce litfă rea? să nu știi Tatăl nostru?... Sta! numai!...

— Ba îl știu, Măria Ta, da-l greșesc într'un loc.

— Spune mi-l dar!

— Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, vie împărăția ta...

— Mai departe!

— Aici am uitat o vorbă.

— Fie'n voea ta... zi acuma mai departe.

— Fie in...

— Fie în voea ta... zi încă odată dela început, că earăș ai uitat!

— Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, vie împărăția ta, fie in...

— Fie în voea ta!... Măi da ce bătut cu leuca!... Un cuvânt să nu-și poată însemna!... Zi încă odată dela început și ține bine minte! fie în voea ta!

— Tatăl nostru, care ești în ceriuri, sfințească-se numele tău, vie împărăția ta, fie in...

— N'o să mai țină minte!... Zi de mai multe ori: fie în voea ta!

— Fie în voea mea, fie în voea mea, fie...

— Nu așa! ci fie în voea ta, adică a celui de sus, a lui Dumnezeu, și nu întru a ta, nero-dule și năucule!

— Ei... fie!... d'apoi dacă uit!

— Apoi nu uita, că doară nu-ți e dogit capul!

— Și ca să nu uit, Măria Ta, scrie-mi vorbele acelea pe o hârtie și te iscălește, ca așa să-mi poți aduce aminte totdeauna, când voi lua hârtia în mână.

Ștefan Vodă, nici visând de cugetele țiganului, luă o hârtie albă curată și scrise: fie în voea ta, apoi se iscăli mai de desupt Ștefan Vodă, și i-o dete țiganului, ca să nu-l mai supere...

Tolpa, — bucuria lui — ie hârtia în mână și, cum eși din divanul domnesc, pe dată a și pornit la țară, anume cătră satul acela, de unde erau Românii ce au fost venit la curte să se jeluească pentru asuprirea peste măsură din partea părcălabului.

*) Din: Tradiții populare române din Bucovina de S. Fl. Marian.

LA PUTNA.

„Uniți suntem în cugete,
„Uniți în Dumneșu!”
V. Alexandri.

În ori câte țeri ne-a aruncat vitregia vremurilor, noi Români toți *una* suntem în cugete și simțiri. Avem aceeași obârșie: urmași ai marelui Traian, care ne aduse p' aici să fim păzitori ai acestei părți răsăritene din Imperăția Romană... În vinele noastre curge același sânge, lui D-zeu ne rugăm în același chip... Și mai presus de toate suntem legați prin aceleași dureri și aceleași bucurii. Când a suferit o parte dintre noi, plâns-am toți și iarăși obștească a fost veselia când, în cursul veacurilor, le-a mers bine unora ori altora...

Ștefan Vodă, care patruzeci și șapte de ani a domnit cu cinste și mărire asupra Moldovei, este dintre vitejii și înțelepții neamului care mai mult de cât ori și care a făcut ca noi Români *una* să ne simțim... Se împlinesc patru-sute de ani, de când el a coborât în mormânt... Cu cât ne-am îndepărtat însă mai tare dela moartea lui, cu atât numele lui ne pare mai strălucit, căci dintre atâția Domnitori români abea s'a întemplat să-l mai semene unul...

Cuvine-se deci ca toți să ne aducem aminte de el, și să prăznuim cu toții nu coborirea lui în mormânt, dar că ne-a învrednicit Dumnezeu cu așa sfânt... Cel, căror soarta le-a hărăzit norocul să poată merge la Putna, să-și plece genunchii și cu umilintă să sărute peatra sub care odihnește Ștefan cel Mare și Sfânt, căci viața lui întreagă viteazul fără seamăn luptase necontenit pentru a neamului înălțare... Ear cine nu poate merge la mănăstirea Putnei, luminează să aprindă în ziua de 2 Iulie și o rugăciune să rostească pentru odihna sufletului celui mai mare voevod al neamului românesc...

«Săraci de noi, aici stai *tatăl* nostru!» — astfel a oftat țeranul Toader Nițu, un moșneag cu plete albe, când s'a văzut, la 1855, în fața osămintelor lui Ștefan Voievod,

desgropate atunci, pentru a fi puse într'un sicriu mai pompos, din bolta adâncă în care zăcuseră.

Oftatul acesta cuprinde întreaga noastră jale. Căci ce scrie cronicarul despre Ștefan? Ascultați:

«Era acest Domn om nu mare la stat, — întreg la minte, elenevos și lucrul său știa să-l acopere; și unde nu cugetai, acolo îl aflai. La lucruri de răboai meșter; unde era nevoie însuși se vîra, ca vîzîndu-l ai săi. să nu îndărăpțeze. Și pentru aceea, rar răboiu de nu biruia. Așisderea și unde îl biruiau alții, nu pierdea nădejdea; că știindu-se căzut jos, se ridica d'asupra biruito-rilor.

«Îngropat-au pe Ștefan Vodă în mănăstirea Putna, cu multă jale și plîngere tuturor locuitorilor țerei, cât plîngeau toți ca după un părinte al lor; căci cunoșteau toți, că s'au scăpat de mult bine și apărare. Ce după moartea lui îi ziceau sfântul Ștefan Vodă, nu pentru suflet, ci pentru lucrurile sale cele vitejești care nimenea din Domni de mai înainte, nici după aceea nu l'au ajuns.

Ci au dat în urmă Români (moldoveni) tot îndărăt, așa că în mândra cetate dela Suceava veacuri de-a rândul porunceau când Turcii, când Tătarii și la 1777 li-se ia frumoasa Bucovina fără ca cine-va dintre ei să scoată sabia din teacă și abea la 1859 s'au învrednicit să se împace frate cu frate, în cât Moldova și Oltenia una să fie și să nu se mai răboiască între sine îndemnați când de Turci, când de Tătari, când de Unguri ori de Poloni...

Au rămas însă și după aceea mai slabi de cât să fi putut împedea răpirea Basarabiei, deși la Plevna puseseră în uimire lumea...

Nu s'o fi gândit niciodată Ștefan Vodă că cele două țeri să fie deslipite de sub domnia sceptrului ce lăsase urmașilor săi, deși adevărul este că-și dădea seamă de greutatea ce întâmpina. Zisese doar odată: «Cuscrul meu, țarul dela Moscova, șezînd și dormitînd, își mărește țara, pe când eu, luptîndu-mă zilnic, de abea pot apăra hota-

rele țerei... Cu atât mai puțin se va fi gândit ca din țara, cu atîta vitejie apărută, să rupă chiar «cuscrul»... Moș Toader Nițu avea deci dreptate să ofteze: mormîntul marelui Ștefan este străin în țeara lui!...

Și totuși, mai ales *cu credință mare în viitor* trebuie să ne apropiem de mormîntul sfânt dela Putna... Căci dacă dela Ștefan și Mihai încoaci nu s'a mai întemplat ca Domn român să fie d'atîtea ori biruitor și față de toți dușmanii, *neamului românesc totuși a dat înainte*. Țerile foste odinioară una alui Ștefan, alta alui Mihai, azi una sunt și domnului lor coroană din tunuri turcești i-s'a făurit... Și dacă e fapt că nu mai au azi Domni români nici o cetate în Ardeal, cum avusese Ștefan, nu e mai puțin adevărat, că sufletul nostru nedespărțit este de acela al fraților din România... Suntem despărțiți numai cu țeara, în cugete și simțiri *una suntem!* Și dacă odinioară craii Țerii Ungurești vorbeau de sus cu Domni Țerilor românești, azi regele României cu cinste e primit pretutindeni, și cel dintăiu dintre împărații cari s'au grăbit să-l dovedească prietenia, ducîndu-se să-l vadă țara, a fost bătutul nostru domnitor...

Cine oare, mai mult ca Ștefan, a ridicat această vază?

Eată de ce trebuie să prăznuim cu toții în aducerea aminte alui Ștefan, eată de ce a spus, înainte cu două sute de ani, un smerit călugăr (atîta de smerit, în cât nici numele lui nu este cunoscut) la mormîntul dela Putna:

«Ce minte așa bogată în gânduri, ce meșteșug așa de iscusit la împlinirea cuvîntului să poată împodobi atîtea risipe ale vrășmașilor, atîtea sfărîmări de cetăți, atîtea zidiri de locașuri sfinte și atîta înțelepciune a acestui bărbat, carele cu vitejie ne-a apărut, cu înțelepciune ne-a ocărmit și în cât a trăit, voinicia noastră și fericirea a înflorit? În zilele lui străbătatea era năbușită și legată, dreptatea săracului cel bogat nu o putea călca, cel de neam nu o putea pognegri. Cumpăna prin care se cumpăneau, era la mijloc de față. Curtea lui deschisă;

Ajungînd el în satul acela, dete poruncă să se adune toți sătenii la un loc, dimpreună cu dinșii și păcălabul, căci vine dela curtea domnească și le aduce o vorbă mare dela Măria Sa Vodă, pe care fie cine trebuie s'o asculte și s'o îplinească...

După ce s'a adunat tot satul, dimpreună cu păcălabul la un loc, Tolpa vîrîndu-se în mijlocul adunării și punîndu-se față în față cu păcălabul, pe care a început mai întă-i al muștra înaintea întregului sat pentru neomenirea sa cu sătenii și cu toți Români de prin jurul acela, apoi arătîndu-i iscălitura lui Ștefan Vodă, îi zise:

— Vedeți ce este scris aici?

— Văd: fie'n voia ta — răspuse păcălabul, dar' eu nu știu ce vrea să însemneze aceasta.

— Nu știți?... bine!... lasă că știu eu! — strigă Tolpa furios, și atunci pe loc porunci juraților să-l întindă jos înaintea adunării și să-i măsore vr'o cincizeci de bețe bune și pipărate, zicînd:

— Iscălitura Măriei Sale poruncește: să pedepsim pe toți aceia ce nu știu de omenie și asupresc pe frații lor din cale afară de vr'o dreptate!...

Păcălabul era nevoit să sufere bătaia, crezînd că așa a poruncit Vodă.

El însă era unul dintre cei mai credincioși, mai supuși și mai plăcuți domniei, și ștînd aceasta, se mira foarte mult, cum de a putut Ștefan Vodă să poruncească ca să-l bată țiganul Tolpa înaintea sătenilor, mai cu samă neaflîndu-se el cu nimic vinovat!...

La vr'o câte-va săptămâni însă, după ce a fost bătut, avînd treabă numai decît să se ducă

la curtea domnească, se duse, și ajungînd întră la Măria Sa.

Ștefan Vodă, bucurîndu-se de sosirea lui, îl primi cu aceeași prietenie și căldură ca și mai înainte.

Păcălabul s'a mirat mult de primirea aceasta călduroasă. Pricepînd atunci că nu poate să nu fie ceva la mijloc, că trebuie să-l fi pus cine-va la cale și de aceea poruncise ca să-l pedepsească, îl întrebă pe Vodă zicîndu-i:

— De ce ai poruncit Măria Ta lui Tolpa ca să mă bată înaintea sătenilor mei, că doară n'am făcut nimîru nici un rău.

Ștefan Vodă, uitîndu-se lung la dînsul, mirîndu-se și el de vorbele păcălabului, îi zise:

— Ce spui?...

— Ce spun?... d'apoi eacă cum și eacă cum, și încep a-i povesti toată istoria cum s'a întemplat.

— A, mișelul! — zise Vodă mînios — de aceea mi-a spus el ca să mă iscălesc eu la cuvintele, ce nu le știa din *Tatăl* nostru, ca să aibă cu aceea iscălitură putere de a te bate!... Așa-i treaba?... Lasă că mi și l-o învăța eu!...

Ștefan Vodă se făcu foc; porunci curtenilor să prinză pe Tolpa și să-l spînzure.

Tolpa însă, când istoria păcălabului Vodă și când Vodă porunci să-l prinză și să-l spînzure, stătea la ușă și asculta toate, și acum a auzit aceasta, îndată s'a făcut nevîzut, ascunzîndu-se în grădina domnească, care era foarte mare, știînd că acolo nu va da nime de dînsul, ear' trecînd mânia Domnului, poate încă să scape cu viață.

Înzădar l-au căutat curtenii ca să-l prinză, căci Tolpa nu era nicăiri. El bietul, de spaimă și

de frică c'o să-l spînzure, s'a fost ascuns în acea grădină așa, că nici ziua mare cu lumina nu-l puteau afla, de l'ar fi tot căutat.

Mai spre sară, fiind o zi frumoasă și călduroasă, eși Ștefan Vodă singur din curte și se duse la preumblare prin grădina domnească tocmai în partea aceea, unde era Tolpa ascuns. Țiganul vîzîndu-l de departe că vine spre dînsul, se sui iute într'un măr și se legă cu braul ce era încins peste mijloc de un crac, lăsîndu-și picioarele să spînzure în jos, ear o ațîșoară, ce o avea asemenea pe lângă sine, o legă de altă creagă de asupra capului său.

Vîzîndu-l așa Ștefan Vodă zise de milă:

— Zeu că-mi pare rău de sormanul Tolpa.

Bietul, de bună samă auzînd că am poruncit să-l omoare, pentru că a bătut pe păcălabul, s'a spînzurat el singur, ne mai așteptînd pe alții...

Tolpa trăgea numai cu urechia.

Ștefan urmă:

— Dacă ar fi viu eu l-ași ierta...

— Fie'n voea ta! — strigă Tolpa, sărînd jos și îmbrășoșînd picioarele Măriei Sale.

— Fie'n voea ta! — Bine că cel puțin de frica spînzurătoarei ai învățat *Tatăl* nostru! zise zîmbînd Ștefan Vodă. — Atunci m'ai prins cu iscălitura, acum cu vorba, dar' altă dată nu mai scapi nici cu voia ta, nici fără de voia ta!...

Era glumeț Ștefan Vodă și-i plăceau și glumele altora, dar' între o glumă și o glumă ținea la mijloc câte nouă fulgere, și vai de acela, pe care îl nimeria pintre glume săgeata mîniei domnești!

sărmanul asuprit și văduva, dreptatea lor lui o arătau. O vreme fericită! O stăpânire luminată! O țară norocită! Unde dreptatea sa nu mai puțin de cât Domnul stăpânește! O viață fericită! O obiceiuri de aur! O dulce stăpânire, între cari strămoșii nostri au petrecut! Oare vești mai veni vr'odată? Oare ne vom mai învrednici și noi a ve avea? Oare ați fost numai și ați trecut, lăsându-ne nouă numai o amară pomenire de voi? Atâta e de dulce dreptatea la o stăpânire, și atâta-i strîmbătatea de amară, în cât noi după atâtea veacuri pe un Domn drept plângem atunci, când pe cei strîmbi sau îi uităm, sau ne aducem aminte de ei fără numai să-i hulim!»

Și ne vom pătrunde de cuvintele acestea îndeosebi noi, cei pe cari soarta ne-a aruncat mai departe de mormântul sfînt, cei cari tot în obidă am trăit, cărora nu ni s'a dat să fim scutiți sub flamura unui atât de bun tată, cei cari cu sângele nostru am udat ogoare străine și întreaga-ne putere bărbătească în holdele nemeșilor a fost sleită. Căci ni se furișează în minte: dacă se mai ivea un Ștefan, poate că și soarta noastră era să se îndrepteze cel puțin într'atâta, că în ziua de 2 Iulie să se deschidă toate bisericile noastre și vlădicii nostri în odăjdii aurite să se roage pentru odihna de veci al celui-ace »pusese Vlădicii și în Ardeal« și creștinătății braț nebiruit îi fusese...

Ușile bisericilor noastre sunt însă păzite de geandarmii stăpânirii ungurești și grea osândă li-se pune în vedere tinărilor Români din Țeara-Ungurească de cumva s'ar avânta să meargă la Putna... Mai rău de cât nainte cu trei-zeci ani, când Slavicii dela Șiria nesupărat de nimeni, ba chiar ajutat de oamenii Înălțatului Împărat, puneau la cale cea dintăiu serbare a tuturor Românilor la Putna...

Pe sufletele noastre însă numai Dumnezeu este stăpân... Ear El, din înățimea cerească, ne binecuvintează știindu-ne că în-treg cugetul nostru l'am închinat în ziua aceasta aducerii aminte alui Ștefan Vodă. Dar și putere varsă asupra celor strânsi în jurul mormântului dela Putna, căci prin fap-

tele sale strălucite Ștefan a mărit nu numai faima numelui românesc, ci ca ziditor a patru-zeci și patru de mănăstiri, mai presus de toate numele Domnului a lăudat...

„Ștefane, Măria Ta!
„Tu la Putna nu mai sta...

Russu Șirianu.

DIN DIETA.

— Ședința dela 12 Iulie. —

În discuțiunea proiectului de lege a listei civile, azi a luat cuvântul și *noul-partid*. Hock János, cunoscutul preot catolic din Kőbánya, a declarat mai de multe ori în decursul vorbirii, că vorbește nu numai în numele său ci a mai multor soți de principii. Va să zică, Bánffy împotriva listei civile.

Vorbirea lui Hock a produs multă în-sufletire în șirele opozițiunii, care numai atunci s'a indispus, când oratorul li-a imputat în cuvinte aspre dezarmarea de astă toamnă.

Ședința a fost presidată de *Jakabffy Imre*.

Hock János respinge proiectul și pentru motivul că guvernul acesta s'a născut în semnul volnicilor și face politică aulică. Aderează la proiectul de conelus al lui Apponyi care dacă nu va fi primit de majoritate, dînsul și amicii săi de principii nu vor vota nici lista civilă cea veche.

Guvernul în mod foarte isteț durează ziduri despărțitoare între partidele opoziționale. Principiul *divide et impera*, nicăiri nu s'a validat așa de perfect ca în Ungaria. Relațiunile de partid înăsprite fac iluzorie capacitatea de acțiune a opoziției. Și acuma încă, pe chestiuni confesionale se separează partidele între sine; în mâinile unei tabere sunt hotărârile sinodului de Trident, în mâinile celeilalte catechismul din Heidelberg. Cine s'a pus odată în politică pe punctul de vedere al confesionalității, acela nu mai e în stare să înțeleagă pe altul. Bărbații nostri de stat o simt, că masele nu se pot ținea la olaltă decât cu ideale și fiindcă dînsii ideale n'au, le împrumută dela religie și le folosesc spre a domina cu ajutorul lor asupra țării și asupra poporului. Cauza

nimicirii rapide a vieții noastre publice, zace nu atât în guvernul acesta antinațional, cât mai ales în disarmonia opoziției.

Rakovszky István: În veșnica desarmare!
Nessi Pál: În nearmare!

Olay Lajos: Poporalii cutează să vorbească așa? Ne mai pomenit! Unde sunt luptătorii! (Zgomot).

Hock János: Iată disarmonia opoziției, ee privești olimpică părții de dincolo!

Rakovszky István: Eu doar asta am voit!

Hock János: Parlamentarismul nostru e comedie de circ, cu roluri împărțite, cu descărcarea de puști goale. Trebuie trezit conștiința somnulentă în oameni, recăștigată încrederea, pe care opoziția a pierdut-o prin purtarea sa toldeuna îndoeinică. În opiniunea publică trăește o bănuială, că aici în Dietă oamenii sunt pentru toate de căpătat.

Sub scurta domnie a lui Tisza, s'au sporit deja rapid abuzurile de drept public, față de cari parlamentul stă resemnat; unde Tisza, a pus mână acolo a perit gândirea națională — precum pere parfumul și coloarea unei flori, atinsă de suflarea rece a brumei. Nu-l trage la îndoială ministrului președinte bunăvoința, de a ferici națiunea aceasta după mintea și puterile sale, dar faptele sale deja dovedesc, că n'are sentiment pentru problemele naționale. Axa politice sale e dinastia, scopul asigurarea intereselor dinastiei. Azi numai sunt națiunile pentru regi, cu regii pentru națiuni. Ministrul președinte n'o înțelege aceasta și împrejurarea aceasta explică faptul, că și trădătorul cauzei noastre trebuie să fie tot maghiar. Caracterul slab, ajunge toldeuna în slujba celui tare și ca să se poată împărțasi de putere, e gata a-și călca în picioare propria-i națiune. Despre tipul acesta de bărbați a zis Grünvald Béla, că națiunea aceasta nu e destul de tare spre a-i pedepsi, și nu destul de demnă spre a-l disprețui. Tisza rezonaază așa, că dinastia vîzînd necontentita cedare a națiunii, în sfîrșit nu ceda și dînsa. Asta însă e o mare greșală; cine astfel cugetă, nu cunoaște psihologia dinastiilor; a recuceri ceva din prerogativele dinastiilor toldeuna așa a fost posibil, că cine s'a apucat de acest lucru, a fost în primjdia, că-l vor scurta cu un cap. Noi, cari secole întregi am trăit tot sub regi de sentimente dușmănoase, ar fi trebuit, să învățăm deja aceasta. Temnițele noastre și lanțurile de robie, toldeuna din eroi de libertate au făcut martiri. Trist, că toldeuna s'a găsit maghiar, care și-a oferit domnitorului serviciile și persoana sa. Aceștia odinioară se îngrădiau cu cavalerii vagabonzi, iar azi cu deputații, gata de ori-ce, cari se prezintă ca stîlpi ai tronului. Și iedera înfășură trunchiul și s'ar părea că ea ține arborele deși îi sugere numai puterea de viață.

NAPOLEON BONAPARTE.

Urmare.

În 22 Aprilie armata austriacă ocupă poziție năntea Regensburgului, la Eckmühl. Era ca la vre-o sută zeci de mii. Și d'abea trecură câte-va minute, când această oștire număroasă atacată fiind din toate direcțiile, fu scoasă din pozițiile luate. Se retrase perzînd 15 steaguri și 20 de mii prizonieri. În 23 armata victorioasă franceză atacă Regensburgul. Aici împăratul primi un glonț în piciorul cel drept. D'abea se duse știrea despre aceasta și soldații se grăbiră neliniștiți la împăratul, ear strigătele lor de bucurie au sguđuit văzduhul, când vîzură că împăratul se sue din nou pe cal. În scurtă vreme săriră parapetele și ocupară orașul. Au tăiat pe toți cei ce se opuneau, opt mii de soldați austriaci depuseră armele.

Oștirea austriacă bătută într'una perdu mai mult de o sută de tunuri și cinci zeci de mii prizonieri, până ce ajunse sub Viena. Acum porțile capitalei austriace nu se deschiseră fără opunere, ca în campania trecută. Napoleon fu nevoit să o bombardeze. Când arhiducele Carol văzu că ori-ce apărare ar fi înzadar, părăsi noaptea cu trupele sale orașul și aprinse în urma sa podurile peste Dunăre.

Însă nu abzise de ori-ce speranță și aștepta timpul oportun. Și acesta a și sosit. Napoleon era nerăbdător să termine campania. Clădi poduri peste Dunăre la insula Lobau. Pe aci trecură în 21 Mai corpurile de armată ale lui Masséna, Lannes și Bessiéres, cam vr'o trei-zeci

și cinci mii de oameni. După amiază cam pe la orele patru apărea arhiducele Carol, care își adună ruinele armatei austriace bătute în Bavia și concentrându-și și rezervele stătea earășî în fruntea a o sută mii de oameni. Ciocnirea se întimplă între Aspern și Esslingen, și armata franceză deși cu mult mai mică la număr își ținu pozițiile până seara tîrziu.

Noaptea puse capăt luptei. În ziua următoare voiau să continue din nou bătălia. Napoleon luă dispozițiunile necesare. Dimineața la patru ore, Austriacii păsiră earășî în ofenzivă atacând Apenn-ul, unde stătea corpul lui Masséna. Dar în scurt timp se întoarce cumpăna și Francezii sunt atacătorii. Generalul Lannes înaintează victorios cu garda cea tină. Însă de astă-dată și Austriacii sunt comandați de un general viteaz și espert. Până seara a urmat lupta cea îndârjită cu noroc schimbăcios. Atunci cam pela orele 7, i-se raportează lui Napoleon, că Dunărea inundată a rupt podul, care era unica copcie între insula Lobau și malul drept. Napoleon temându-se că îl vor despărți de rezervele lui începu retragerea pe insula Lobau.

Aceasta a fost cea dintăiu luptă pierdută, în care a comandat însuși Napoleon, în persoană. Cu atât fusă mai dureroasă această înfrângere, fiind-că împăratul perdu pe unul dintre cei mai credincioși, amici și viteji generali ai săi. Un glonț de tun a rănit pe mareșalul Lannes, rupându-i pulpa.

Napoleon stătea acum închis în insula Lobau, despărțit de o parte a armatei și expus pericolului că îl atacă Austriacii. Dar și pe arhiducele Carol l'a costat atâta sânge bătălia

dela Aspern și îl ținea pe Napoleon încă tot așa de puternic, în cât nu îndrăzni să-l atace și se îndestuli cu aceea, că întări pozițiunile sale dintre Aspern și Eisersdorf, cu șanțuri.

Astfel rămaseră față n față mult timp, fără ca unul din ei să se miște. Într'aceasta sosi armata din Italia sub comanda prințului Eugen și se uni cu corpul principal de armată al împăratului. Apoi înainte până la Győr, unde armata dușmană, care consta mai ales din insurgenți Unguri, după o scurtă canonadă o luă la fugă.

Deja acum se puse în mișcare și arhiducele Carol Nu putea să mai întărie. În 6 Iulie se întimplă lupta decisivă lângă Wagram. O mie și cinci sute de tunuri aruncă ghiulele din ambele părți. Cam pe la amiază armata austriacă se retrăgea în toate punctele și această retragere se schimbă în curînd într'o fugă ne bună.

Oștirea arhiducelui Carol a fost nimicită. Împăratul Francisc fu nevoit să ceară pace. Napoleon acum deja puse condiții mai aspre. Austria perdu mult din teritorul său, pe cari Napoleon le anexă pe de-oparte Bavierei, pe de altă parte formă o nouă republică franceză sub numirea de Illiria. Nu își uită împăratul la împărțirea prăzei nici de noul său prieten, țarul Alexandru. Partea de Răsărit a Galiției o rupse de imperiul austriac și o dăruie lui.

XIV.

Napoleon ajunse deja acum la acea culme a mărire, la care nici un alt muritor nu s'a putut ridica. La picioarele lui zăcea Europa în

Desvoltă că parlamentarismul maghiar se mărginește numai la executarea voinței regelui; în alte părți regele sancționează voința poporului, la noi poporul trebuie să sancționeze, ori-ce voință a regelui. Seamănă parlamentul nostru, parlamentul francez din 1787, pe care l-a ilustrat foarte cu mult spirit o gravură în bronz: un gospodar a adunat în jurul său în curte toate galițele și le-a zis: „Dragii mei copii, v'am adunat, să-mi dați sfat, cu ce rasol să vă mănânc eu pe voi!“ Un cocoș nemulțumit zise: „Noi doar peste tot nu vrem, să ne mănânc!“ La asta gospodarul se resti: „Taci, tu rebelule! Tu cauzezi multă durere inimii mele părintești. Și fiind-că te-ai abătut dela obiect, îți detrag cuvântul“. Așa e și parlamentarismul nostru. (Aplauze în stânga) Nu primește proiectul.

După Hock a luat cuvântul Babó Mihály, rostindu-se asemenea împotriva proiectului. Ședința s'a terminat la 3 ore.

Interelațiunile deput. național român Dr. AUREL VLAD

rostit în ședința dela 13 Iulie a Dietei.

Budapesta, 13 Iulie.

După discuțiunea asupra proiectului listei civile la care azi a luat cuvântul kosuthistii Barabás Béla și Szatmári Mór, deputatul național român Dr. Aurel Vlad a rostit următoarele două interpelațiuni:

Cetățenii Români din Hunedoara au înființat un cor, și între membrii acestui cor au fost și de aceia, cari sunt angajați ca muncitori la uzinele de fer ale statului din Hunedoara.

În stat constituțional libertatea cetățenilor e sfântă și neviolabilă, și că ce face cineva în timpul său liber, dacă de altfel nu vatămă legea, asta pe nimeni nu-l importă. Cu toate acestea, subordinatul ministrului de finanțe, șeful uzinelor de fer reg. ung. din Hunedoara, un slovac renegat, a dat poruncă muncitorilor, cari erau membrii acestui cor, că nu le este iertat a intra în corul acesta, oprindu-i chiar și în biserică să cânte cu corul. Conziderând, că dispozițiunea șefului uzinelor de fer din Hunedoara — voind să-i dea sancțiunea, că în cât nu se vor supune, vor fi scoși din slujbe — atinge libertatea personală a cetățenilor, îmi permit a adresa cătră dl ministru de finanțe următoarea interpelațiune:

1. Are dl ministru cunoștință că șeful uzinelor de fer din Hunedoara, a oprit pe muncitori pe lângă amenințarea dimiterii lor din

serviciu, să ia parte ca membrii în societatea de cântări din Hunedoara și nu le-a permis nici în biserică a cânta în cor? Dacă are cunoștință, are de gând să pornească fără amânare cercetare în afacerea aceasta?

2. Ține de compatibilă, dl ministru, dispozițiunea aceasta a șefului uzinelor de fer, cu libertatea personală și încât nu: e hotărât a sista aceasta violare nejustă a libertății personale și a porni în contra șefului uzinelor procedură disciplinară?

Președintele: Interelațiunea se va estrada ministrului de finanțe.

Aurel Vlad: Onorată Dietă! A doua interpelațiune o adresez cătră dl ministru de interne și aceasta cuprinde două, după părerea mea, foarte însemnate chestiuni. Una se referă la executarea corectă a §. 147 art. de lege XV: 1899. Legea despre judicatura curială §. 147 zice: alineatul ultim al §-ului 44 art. de lege. XXXIII din 1874 se modifică în sensul, că termenul de înaintare a reclamațiunilor privitoare la rectificarea listelor alegătorilor, este 15 zile după ziua în care s'a afișat public listele. §. 151 tot al acestei legi zice: Rugările privitoare la rectificarea listelor electorale, în fie-care an sunt a se prezenta din 5 până în 15 Maiu; ear observările asupra acestora se primesc din 16 până în 25 Maiu.

Aceste două dispozițiuni ale legii se contrazic evident una cu alta. Széll Kálmán, ministrul de interne de atunci, în ordinațiunea de executare zice, că fixând § 151 al legii după calendar intervalul, în care se pot înainta aceste reclamațiuni, prin urmare aceasta e datătoare de ton și de aceasta trebuie ținut. După părerea mea ordinațiunea ministrului de interne nu interpretează corect legea, pentru-că dacă două dispozițiuni ale legii sunt contradictorii, după principiile corecte ale interpelațiunii de legi, aceea dispoziție trebuie ținută în vigoare, care corespunde intențiilor legislațiunii. Ear intenția legislațiunii, atunci când zice că § 44 art. de lege XXXIII din 1874, care a ținut termenul de reclamațiune de 10 zile, se modifică așa că termenul de reclamațiune e 15 zile, a fost, ca termenul reclamațiunilor să se lungească și să se fixeze în 15 zile. Ordinațiunea de executare a ministrului de interne a explicat deci incorrect, în mod necorespunzător intențiilor legislațiunii legea despre judicatura curială, și a îndrumat municipiile la executare necorespunzătoare intențiilor legislației. Drept-aceia punctul întâi al interpelațiunii mele cătră dl ministru de interne se referă la întrebarea, este aplicat a dispune ca §-ul 147 al legii despre judicatura curială să se execute potrivit intențiilor legislațiunii?

A doua parte a interpelațiunii mele se referă la abuzurile săvârșite în jurul alegerii fumurilor. Înaintea acestora, cari nu cunosc referințele speciale din Ardeal, poate este cu totul necunoscută noțiunea fumurilor.

Sub fumuri înțelegem pe acei alegători cari în sensul art. de lege II din Cluj 1848 ținut în vigoare prin art. de lege XXXIII: 1874, se aleg de comunele respective. Legea din 1868 art. XLIII §-ul 3 până la alte dispozițiuni a lăsat adică în vigoare art. II din Cluj 1848 privitor la censul electoral

Considerând, că alcătuirea aceasta a legii ardeleni a fixat un cens prea mare pentru comune, așa că cu sutele sunt comune în părțile ardeleni, în cari curat pe baza censului nu este nici un alegător, ca să li-se asigure și acestor comune înrîurire la alegeri, art. II: 1848 din Cluj a intercalat dispoziția: că comune cu mai mult de 100 numere de casă să aleagă doi oameni, cari astfel aleși sunt a se lua în listele electorale, ear acele comune, cari au mai puțin de 100 case, unul.

Cu privire la alegerea acestor fumuri § 109 art. XXXIII: 1874 d spune, că aceștia trebuie aleși, ca pe membrii reprezentanțelor comunale, respective ca pe artiștii comunale. La noi însă, pe lângă toată dispoziția hotărâtă a legii, alegerea fumurilor, în cele mai multe comune, ilegal, se face nu prin alegătorii comunali, ci prin reprezentanțele comunale și în multe locuri nici aceasta nu se face, în multe locuri alegerea peste tot nu se face, ci notarii comunali, pe temelu de protocoale false, înscriu astfel de persoane, cari le sunt pe plac.

Afirmațiunea aceasta din urmă o pot dovedi cu date concrete. Am în mână patru declarațiuni, subscrise de membrii reprezentanțelor comunelor Lasa, Bêtrâna, Tisa și Fintoag, în care aceștia declară, că n'au nici o cunoștință, că alegerea fumurilor să se fi făcut fie de alegătorii comunali fie de reprezentanțe (Frumos respect de legi! Administrație, nu-i glumă! N. Red.) și anume declarațiunea din Fintoag a iscălit-o însuși judele, care după protocolul notarului comunal s'a ales de fum și el singur declară, că dînsul n'are nici o cunoștință, că să se fi făcut vre-o alegere, ci zice: „Mie mi-a spus notarul, tu ești alegătorul comunei și punctum.“

Pentru sanarea acestor abuzuri, mi-am permis a adresa interpelațiune cătră dl ministru de interne, pentru-că asta totuși, nu se poate permite, ca într-o anume parte a țării, să se înscrie cu sutele astfel de alegători în listele electorale, cari s'au ales în mod necorespunzător legii, și să se înscrie de aceia, cari curat numai prin protocoale false, ajung acolo.

treagă. Vechile dinastii erau frânte, înjosite și toți domnitorii continentului se făcură supuși ascultării lui Napoleon. Singurul om, a cărui putere încă nu era de tot sfărâmată, Țarul rusesc, arăt. pentru el cea mai sinceră și aproape entusiastă prietenie, dela întâlnirea din Tilsir.

Hotarele imperiului francez se estindeau acum departe, însă lui Napoleon nu i-a fost destul încă. Ocupă Roma și anexă Franciei Olanda. Hamburg-ul deveni departament francez. „Empire“-a (împărăția) înghițea toate.

Papa nu voi să abdică de bună voie de puterea sa lumească. Generalul Radet primi dela împăratul poruncă, să ducă în caz de lipsă pe moșneagul, care se împotriva, din Roma. Papa totuși nu cedă. „Cât timp ni-se dă, ca să ne pregătim pentru drum?“ întrebă un cardinal din escorta papei. „Jumătate de oră,“ răspuse generalul. Papa nu zise decât atât: „Fie voia Domnului,“ și se sui în trăsură, pe care o împresură o trupă de jandarmi.

Ludovic Bonaparte, regele de Olanda, își uită de îndrumările fratelui său, ca să rămâie și pe tronul olandez tot francez și a fost gata abdicere, de cât să asculte de ordinele venite din Paris. Își părăsi țeara și emigră pe pământ german, în marea ciudă a împăratului.

Nu mai puțin l'a supărat într'acel timp pe Napoleon ridicarea pe tron alui Bernadotte. Dieta din Svedia, care a eschis pe familia Wasa din succesiune, a ales pe vestitul mareșal francez, de următorul lui Carol XIII. Alegerea l'a atins neplăcut pe împăratul, dar cu toate acestea nu se împotrivi. Adevărat, că știa cum-că Berna-

dotte i-a fost odinioară rival și nici când credincios, însă socotea, că și Bernadotte e fiul revoluțiunii și interesul comun îl va lega de Napoleon în contra vechilor dinastii.

Ori-cât de puternic era și ori-cât i-se lungeșiau lui, Napoleon simțea că e privit din partea caselor domnitoare, ca un venetic. Acum cel mai mare gând îl era înființarea dinastiei sale. Nici pe unul dintre frații săi nu-l ținea destul de tare, pentru a conduce el afacerile uriașei monarhii, după moartea lui Napoleon. Fiul său vitrig, Eugen, e drept că avea însușiri frumoase, dar îi lipsea vraja nașterii. Trebuia un astfel de moștenitor, a cărui leagăn îl leagănu într'un palat imperial și care să fie și în privința nașterii sale egal cu celelalte vechi dinastii.

Napoleon își bătu mult capul cu această idee și în fine se hotărî să se despartă de soția sa și să-și aleagă alta din vechile case domnitoare.

Iosefina presimțea ce va fi soartea ei. Deja d'un timp încoaci Napoleon se purta față de ea așa de rece și rezervat. În sfârșit în 30 Noemvrie 1809 se pronunță. Napoleon se plimba îngândurat sus și jos. Iosefina ședea tristă și tăcută. Bărbatul-său veni în cele din urmă la ea și-i zise punându-i mâna la inima sa:

„Iosefina, dragă Iosefina, tu știi cât te iubesc! Ție, numai singur ție am să-ți mulțumesc de acele câte-va minute de fericire, pe cari le-am avut în lumea aceasta. Iosefina! Soartea e mai puternică de cât voința mea,

cele mai scumpe sentimente ale mele trebuie să amutească dinaintea intereselor Franciei!“

„Nu spune mai multe, am fost pregătită la aceasta, o știu“, îngână Iosefina. Graiul i-se curmă. Leșină.

După demolirea primei dureri, Iosefina se împacă cu soartea sa plină de tristețe. În 15 Decemvrie 1809, Napoleon declară în conziliu de familie, la care a luat parte și cancelarul-general Cambacères, că interesul imperiului cere, ca el să lase în urma sa moștenitorii și fiindcă din căsătoria sa cu Iosefina nu mai putea spera copii, e silit să își sacrifice sentimentele sufletului său și să desfacă această căsătorie. „Trebuie să declar“, adaugă, „nici-odată nici cea mai mică cauză, n'am avut să mă plâng împotriva credinței și dragostei mult iubitei mele soții. Mi-a făcut frumoși 15 ani din viață, și această amintire îmi va fi pururea scumpă. Ea a fost încoronată de propria-mi mână de împărăteasă, vreau deci ca să-și păstreze rangul și titlul; ear înainte de toate doresc, ca ea nici-odată să nu dubiteze în simțirile mele și să mă țină de cel mai bun și iubitor amic al ei.

Iosefina își reprimă durerea și îndeplini cu demnitate rolul trist, pe care i-l'au prescris, spunând din cuvânt în cuvânt cele zise de cancelarul. În ziua următoare Cambacères înaintă senatului proiectul de hotărîre, care desfăcu căsătoria lui Napoleon și Iosefina.

(Va urma).

Textul interpelațiunii mele este următorul :

1. Are cunoștință d-l ministru, că § 147 art. de lege XV din 1899 nu este executat corespunzător legii și dacă da, este aplicat a dispune, să se eșecute corect dispozițiunea aceasta a legii.

2. Are cunoștință d-l ministru, că în acele părți ale țării, în cari cenzul art. II: 1848 din Ardeal este în vigoare, alegerea deputaților comunali alegând în senzul § 109 art. XXXIII din 1874, nu se face corespunzător legii, pentru-că în multe locuri pe acești alegători îi alege reprezentanțele comunale și nu alegătorii comunali?

3. În cât dl ministru n'ar avea cunoștință despre aceste abuzuri, aplicat e ale cerceta și a dispune, ca comisiunile centrale, să înscrie numai astfel de deputați (furnuri) în lista electorală, cari s'au ales corespunzător legii, iar în cât în listele electorale s'ar afla de aceștia luați în mod ilegal, aplicat e dl ministru, a dispune, ca aceștia să se șteargă din listele electorale și să se efectueze alegerea în senzul legii.

4. Are cunoștință dl ministru, că în multe comune, așa d. es. în comunele aparținătoare cercului Dobra, Laso, Tisa, Bătrina și Fintoag, în anul curent alegerea de deputați comunali peste tot nu s'a efectuat; comunele respective, pe temel de protocoale false, au luat în liste electorale pe cine au vrut. Incât dl ministru n'ar avea cunoștință despre aceasta, aplicat e a porni urgentă cercetare și a lua la răspundere pe organele vinovate.

Pentru înlesnirea cercetării aceluia cele patru declarațiuni pe cari le-am amintit.

Președintele: Interpelațiunea se va comunica ministrului de interne.

Ședința se termină la 2 ore 50 m.

Teroare.

De o vreme încoace o adevărată teroare ni-se semnaleză din mai multe părți, desfășurându-se asupra Românilor, cari s'ar părea că sunt formal scoși de sub scutul legilor și dați în oblăduirea zbirilor, ce nu cunosc nici lege nici Dumnezeu. Guvern și presă, s'ar părea că s'au luat la întrecere pentru a ținea într'o adevărată teroare pe Români. Zilnic se scriu în presa maghiară atâtea imbecilități, calumni și infamii la adresa noastră, în cât ne este cu neputință a ținea de toate cont. Zilnic suntem informați mai dintr'o parte, mai din alta, despre nedreptăți, ce li-se fac Românilor, par-că după plan, de când nefericita aceasta țeară a ajuns sub stăpânirea lui Tisza II-lea.

Și remediu unde poți căuta? Tac și sufăr Români pretutindenea, batjocura și nedreptatea.

Să arătăm câte-va cazuri:

Se știe, am publicat și noi, că Români din comitatul Bistrița-Năsăud, cu scopul a se organiza în congregația comitatului, pentru a-și putea pe viitor apăra mai bine interesele lor atât de mult călcate în picioare, au înființat acolo partidul național român. Floarea inteligenței noastre din acel mare ținut românesc, s'a pus în capul trebii. Guvernul a dizolvat însă prin fișpanul său contele Bethlen, partidul. Am arătat într'un articol trecut, ce volnic și nedrept a fost faptul acesta al guvernului. Deputatul național Dr. Aurel Vlad, a adus în incinta parlamentului volnicia din Bistrița. Cu toate acestea lucrurile nu s'au oprit numai la atâtea. O depeșă, publicată cu multă satisfacție de ziarele ungurești vestește că fruntașii nostri Români de acolo, au fost trași în judecată, ca și niște făcători de rele și osândiți și pedepsiți. Gerasim Domide protopop, Dr. Gavriil Trippon, Dr. Dimitrie Ciuta, Dr. Dionisie Longin și Vasile Pahome advocați, Cirill Deac, Ioan Dologa, Pamfil Grapini preoți, pedepsiți fiecare cu câte 200 cor. și Dr. Victor Onișor avocat cu 400 cor. „Fără milă trebuie urmată pilda aceasta din Bistrița, le va trece astfel voia agitatorilor valah” zice „F.-M.”

Cetitorii nostri cunosc fazele terorismului deslănțuit în Sân-miclăușul-mare asupra vrednicului nostru fruntaș de acolo avocatul Dr. Nestor Oprean. Protopopul de acolo cu numele, Hadffy ne-a făcut și nouă proces, fiind-că am cutezat să înfierăm purtarea detestabilă a Măriei Sale.

Acum însă avem o dovadă, mai mult: și anume că Măria Sa nu e numai un volnic și scrintit ci și un denunțant mizerabil.

Se știe că a mers individul acesta cu impertinența până acolo încât însuș pe Doamna Oprean a citat-o pe la judecată, pentru că ar fi pus, pe pomul de Mai, dinaintea casei sale trei-color românesc. Dovedindu-se apoi că d-na Oprean nici cunoștință n'a avut despre pomul de Mai, s'au inculpat servitoarele nemțoaice ale d-lui Oprean azi au și fost osândite la câte 15 zile închisoare și 200 coroane amendă.

Și pentru-ca publicul românesc și lumea întreagă să vadă, pentru ce se dictează 15 zile închisoare și 200 cor. amendă, pentru ca să se convingă, despre cea ce se petrece în Sân-miclăușul-mare și în fine să arătăm cu ce cap s'aduc astfel de judecăți, reproducem cuvânt de cuvânt (garantăm autenticitatea) din motivele sentenței:

„Igaz ugyan, hogy ezen május fán csupán piros és kék szalagok voltak, de zöld galyakkal is volt a fa díszítve, mely zöld galy néhány nap alatt megsárgul és így néhány nap múlva ismét piros-sárga-kék, vagyis a román nemzeti színekkel lett volna a május fa” ...

(E adevărat, că pe pomul acesta de Mai, au fost numai pantlice roșii și vinete, dar pomul a fost împodobit și cu ramure verzi, cari ramuri verzi peste câte-va zile îngălbinesc și așa peste câte-va zile, iar ar fi fost roșu-galben-vinăt, adică colorii naționale române pe pomul de Maiu...)

Fără comentari!

Sentența e adusă de Hadffy, Dr. Oprean n'a fost pus sub acuză din capul locului și cu toate acestea, Hadffy cavalerul, face arătare împotriva d-lui Oprean la camera advocațională, că ar fi agitat din nou împotriva statului. Ce denunțant mizerabil!

Congregațiunea estra-ordinară a comitatului Arad.

Nici o oră întreagă n'a durat rezolvarea celor 16 puncte puse la ordinea de zi a congregațiunii estra-ordinare de ieri. În absența fișpanului congregația a fost prezidată de vicispanul Dálnoki.

Punctul întâiu a fost împărțirea în clase și ranguri de salar a funcționarilor comitatensți. S'a primit nemodificat planul comisiunii permanente.

A urmat apoi curenda municipiului Kassa de a se trimite adresă de loialitate Majestății Sale, pentru hotărîrea prea grațioasă de a reimpatria osemintele lui Rákoczy.

Propunerea comisiunii permanente a fost ca de-odată cu adresa de loialitate să se felicite și ministrul președinte Tisza, căruia i-se poate atribui — zice comisiunea — meritul hotărîrii regești.

Acu a luat cuvântul dl Dr. Stefan C. Pop și foarte la loc, a cerut să nu se amestece în felicitarea aceasta și persoana ministrului președinte. După părerea sa toată afacerea, n'a fost de cât o manoperă, pentru stoarcerea de noui sarcini.

Congregația, cu excepțiunea Românilor, a primit propunerea comisiunii permanente.

În afacerea motorului din podgoria Aradului, congregația a decis, să restituie conclusele comunelor Covasint, Micălaca și Giocroc, cari au subscris acți, pentru întregire, ear concludul comunei Pâncota, ca fiind corespunzător legii, s'a aprobat.

S'a censurat apelata dată împotriva alegerii de jude alui Alexandru Teran comerciant în Totvărădia, care s'a protestat pe motive de nimic, de cățiva malconțenți. Nu s'a adus în afacere hotărîrea meritorială.

Celelalte obiecte sunt de puțin interes.

Cătră on. abonați.

Rugăm pe on. abonați, să binevolască a-și renouă cu toată graba abonamentul și la tot cazul mai târziu până în 7/20 Iulie c. ca să nu li-se întrerupă trimiterea ziarului. Celor ce nu-și vor fi renouă până la acest dat abonamentul, după procedura introdusă la expediție, ziarul încetează a le merge fără a putea observa vre-o considerație de una sau alta persoană.

Observăm și aceea, că celor ce vor trimite mai târziu costul abonamentului, nu le vom putea servi cu numerul dela începutul semestrului, ci numai din ziua plățirii, pentru-că foala apare numai în atâtea esemplare, câți abonați are.

ADMINISTRAȚIA.

DOINĂ.

DE
M. EMINESCU.

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâtea străinătate.
Din Hotin și pân' la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
S'au făcut dușmanii cale,
Din Sătmăr până 'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărât tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui.
Dela Turnu 'n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s'asează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate:
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Isi desbracă țara sinul,
Codru — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă —
Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câni,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Ștefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În seama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua 'i treagă, noaptea 'ntreaga,
Doar s'a 'ndura Dumnezeu.
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te 'nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i suna de două-ori,
Îți vin codri 'n ajutori,
De-i suna a treia-ooră,
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară —
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spinzurătorile!

DIN „CĂNTAREA ROMÂNIEI“,

DE

AL. RUSSO.

Esti frumoasă esti avuțită... o țeara mea...
ai copil mulți la număr care te iubesc... ai car-
tea de vitejie a trecutului și viitorul înaintea ta...
pentru-ce curg lacrimile tale?

Tresari, pare că trece pe zare năluca văi-
lor... inima și-se frământă cu iuțea... cetit-ai
în cartea ursitei, ori că Ingerul pieriei și s'a
năzărit?...

Pentru-ce stai înmărmurită o țeară română?
nu-ți mai aduci aminte de zilele cele vechi?...
trăsnetul se sdrobia în mâinile celor nebiruți...
turbanul se rostogolea în țărână... străinul fugia
ca de moarte când vedea amenințatorul țeu steag,
un semn de dreptate, putere și slobozenie...
Turcul cuprins de spaimă, alerga să se ascundă
între cadane în harem... și Tătarul în fuga ca-
lului o lua îndărăpt drumul pustiei!

Sub poalele unui munte se întinde o câmpie
mare și un soare strălucitor lumina acea
câmpie... Doi înși se preumblau printr'însa...
stau ades în loc... și apoi porniau mai departe...
precum spicurile în vremea secerii zac unele
peste altele, și oase peste oase de morți acoperiau
pământul... petice sfâșiate și acățate de prăjina
lor plecată, de abia se mai mișcau de vântul ce
dogoria... un nor de corbi fălăia pe de-asupra
croncând, vulturii mari se învîrtejiau în vădud
și apoi de odată se asvirliau cu iuțea peste
oasele înălbite... nici o locuință nu se zăria în
aceea vale a morții... iei coala movile semănate
fără rînd încrețeau ca niște valuri luciul câmpiei...
și pe fie-care din acele movile erau câte
un semn deosebit... pe una o cruce roșie plecată,
pe alta un turban sângerat cu semiluna înfiptă
pe densusul... mai departe o suliță tătărească sfăr-
mată... și acolo stau mormane grămădite după
semînții și lege, oasele neamurilor care se în-
tîmpinară pe acest câmp de bătăe... fie-care la
un loc ca un semn de isbândă pomenitoare...
La marginea câmpiei era o pădure, iar din fun-
dul pădurii se auzia o fâșiere neînțeleasă... o
plângere ce semăna cu vaețele sufletelor chi-
nuite... Copacii erau impestrițați cu frunze fe-
lurite, pline de o rouă roșie... și în vîrfurile
stejar bătrân un vultur alb fălăia și scutura din
aripi... și la fie-care din acele mormane cei doi
oameni ingenunchiau și ziceau împreună... „Fală
și mărire ție, țara noastră, bine cînvîntată și cu-
vîntătoare de Dumnezeu... feciorii Hunilor s'au
incumentat să te supue... și tu ai fost peștera
ciolanelor lor... potopul Asiei a avut să înghită
lumea... și tu ai fost stavila lumii... un neam
de viteji a răvnit la turmele tale și la grînele
aurite ale holdelor tale... și tu ai legat pe vi-
teji doi câte doi... și ai arat cu densii țarina...
și ai semănat cu sângele și cu sudoarea lor
dumbrava roșie, pădurea sîngelui!

DUMBRAVA ROȘIE.

(FRAGMENT.)

Albert, craul Lehiel, trufaș, semeț, ușor,
Adimenit, se crede stăpîn pe viitor,
Ș'aruncă ochi de pradă pe țările vecine:
„Care din ele, zice, mi-ar cuveni mai bine?”
El stă puțin pe gânduri, apoi cu mare glas:
„Moldova este pragul întăiului meu pas!”
„În țeara aceea mică, nefcetat lovită
„De dușmani fără număr și 'n veci nebiruțită,
„În care toți bărbații sunt zmei ce s'au luptat
„Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încrunțat,
„Și unde pe sub earbă câmpiile frumoase
„Ascund troene albe de-a dușmanilor oase,
„Un Domn viteaz, un Stefan, adună de mulți ani
„O glorie ce-i demnă de-ai lumii suveran.
„Voiu merge la Moldova, la Stefan drept voiu
merge
„Și luciul de pe frunte-i cu spada mea volu șterge,
„Ear lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
„Vedea-va 'n loc de soare al meu chip strălucit!”

A zis, și 'n nerăbdare-l pe lângă el în grabă
Adună lui armată deprinsă la omor,
Urdie numeroasă de feare ce se 'ntreabă:

„Spre care orizonuri săltă-vom noi în sbor?
„În care parte-l holtul promis l'a noastre ghiare
„Să-l rupem într'o clipă, să-l roadem, înghițim?
„În care țări: teutone, române sau maghiare
„Vrea Albert, Craul nostru, pustiul să-l lățim?

„Și cine oare face această fără-de-lege?
„Un Domn vecin, prieten, un Domn creștin, un
Rege:

„Albert, Craul Lehiel!...
„Albert, de cap ușor,
„Făcut-a un vis mare de Rege 'nvingător,
„Dar n'are el, s'ermanul, așa de largă mână,
„Să poată 'n ea cuprinde o patrie română!
„Nici n'a ajuns Moldova de risul mișeliei,
„Ca s'o răpească 'n gheare-l un vultur de-a Lehiel!

„Cât va fi 'n cer o cruce ș'un Stefan pe pământ
„Nime nu va deschide Moldovei un mormânt!
„Cât vor călca dușmanii în țeara de Români,
„El robii vor fi în țeară, dar vecinic nu stăpînii!
„De cât Moldova 'n lanțuri mai bine ștearsă fie!
„De cât o viață moartă, mai bine o moarte vie!

„Români din toată țeară, Boeri, vechi Căpitan,
„Voii toți al mei tovarăși de patru-zeci de ani!
„Când Albert ni mensește robie, rele soarte,
„Răspundeți, ce se cade lui Albert?...”

— „Moarte, moarte!”
Strigă poeana: „Moarte!” pădurea clocotește
Ș'un soare roș în ceruri de odată se ivește.
— „Fie! le zice Stefan, fie cum cereți voi...
„La arme! și pe moarte! tot ceriul e cu noi!”

V. Alexandri.

Pentru poporul Român.*)

În ziua de 2 Iulie 1504 Ștefan-Vodă cel
Mare se stîngea de o moarte blîndă la Suceava
în desăvirșita pace mareață ce se boltia asupra
întregii țări pe stîlpii puternicii ai biruințelor sale.
Pentru cea din urmă oară porțile cetății se
deschideau înaintea celui ce luptase bărbătește
cea mai grea din luptele sale. Boierii călări, în
haine de urșinic și aur, unii bătrâni ca și stăpî-
nul adormit, ceilalți în toată puterea virstei sau
în avîntul încrezător al tineretelor, încunjurau si-
criul înfășurat în scumpe stoffe. Sulițele ostașilor
se ridicau drepte în văzduhul limpede, zîmbitor
al zilei de vară. Alaiul străbătea holdele grele
de bogăție, în drumul spre mănăstirea Putnei.

Din turnul de strajă de asupra porții clo-
potele prindeau a vui de jale. Soborul întreg
al Moldovei, supt mitrele scînteietoare de pietre
scumpe, Mitropolitul, episcopul de Roman, Mitro-
polit și el, al Țării-de-jos, episcopul de Rădăuți,
egumenii cari putuse să se încingă pentru această
lungă cale, primeau în cântările iertării de pă-
cate pe stăpînul tuturor. Veșnica pomenire se
cerea pentru acela care se făcuse vrednic a fi
pomenit de neamul său în veci vecilor. Apoi
întunerecul gropniții umbria tot mai mult fața
poruncitoare, acum înseninată, și pletele albe,
rare ale bătrînului. Și, pe când lacrimile brăzdau
cele mai aspre obrazuri, minunata lespede de
marmoră săpată pecetluia micul mormînt în care
încăpuse totuși rămășițele celui Mare.

Domnii aproape cincizeci de ani, o jumă-
tate de veac. Venise tînăr, în vijelia năvălirii,
ca să răsbune pe ai săi, ca să-și întemeieze viața
și ca să tragă zid de vitejie în jurul țării sale de
moștenire. De atunci toate drumurile spre hota-
rele dușmane fusese bătute de copitele cailor
ostirii sale. Dăru peste sabia lui minunată apăsa
o mână sigură, stăpînita de un gând cuminte.
I-a fost lot-deauna milă de sângele oamenilor
vîrsat în zădar.

A adus cu dansul rînduiala și buna căm-
muire. Oastea aceea ale cărei steaguri îi flutu-
rau de asupra sicriului, el o închegea, el o fău-
rise, ca pe o singură armă menită să învingă
tot-deauna. Boierilor acela ce-l întovărășiau
înainte de a-și lua hotărîtorul rēmas bun, el li
statornicea chemările și drepturile. Secerînd bu-
ruiana roșie a vremurilor de restriște și nelegiuire
el curățise țarina ce băuse sângele nevinovat, —
coborînd în ea sînte temelii de biserică. Vlădi-
cilor ce se rugau acum la Dumnezeu pentru su-
fletul său, el li pusese mitra pe cap, după ce
știuse că se cuvine s'o poarte.

*) Prefața Istoriei lui Ștefan-cel-Mare de N. Iorga.

Gîndul lui de înțelepciune se stînsese în
sfērșit, sau, mai curînd, el se coboria ca o rază
de bucurie asupra bogăției lanurilor și fremăta
ca o amenințare pentru vrăjmașii viitorului prin
frunza pădurilor ce ocrotiseră și meniseră luptele
învingătoare. Glasul lui nu se mai auzia însă, și
icoana lui nu mai stătea înaintea nimăruia.

Și candela aprinsă de-asupra mormîntului
seu s'a stîns une ori, în zile rele. Mîni de hoți
au scormonit în mormîntul cel sfînt.

Dar amintirea sa a luminat tot-deauna în
marea biserică a conștiinței neamului. Une-ori
mai tare, alte ori mai slab, dar nici un vînt nă-
pranic n'a putut-o stînge. Și astăzi ea se înalță
puternică, în marea flacără de mândrie și recu-
noștință ce pornește din toate inimile noastre la
pomenirea celor patru sute de ani de la moartea
puternicului împărat senin al Românilor.

O scînteie din această flacără e cartea
de față.

ALTARUL MANĂȘTIRII PUTNA.

DE

VASILIE ALEXANDRI.

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groază prin
păgani,

Locaș sfînt Creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii sei Români,
Însuși merge să aleagă locul sfîntului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitan, ostași cu zale și cu platoșe de fer,
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnu-i de
rēsboiu.

A Moldovei steag de fală fălăie falnic în cer;
Buciumul vuește în munte, sună valea de cim-
poi.

Eată că lâng'o movilă Domnul Ștefan s'a oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce 'n mână pe movil'acu se
urcă;

Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nălți ca bradul
dela munte.

Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brău paloș și pe
frunte

Cu-a lor lungi și negre plete se coboar'o neagră
țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Pintre-a fulgerelor focuri au oprit vulturul 'n sbor.

Multe feare din cei codri, mulți dușmani tineri,
semeți,

Drept în inimă, drept în frunte au simțit a lor săgeți,
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan Domn
cel Mare

e-și gîtește acum săgeata s'o isbească 'n de-
părtare.

— Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă 'ntrec
în arc cu voi! —

Ast-fel zice Domnul Ștefan!... ear voinicii a
mēdoi

Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor
sboară,

Spintecă repede vîntul ce dă foc și vijeiește,
Se tot duc, se duc ca gîndul, și de-abea

ochiul zărește

Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

Ura 'n ceriuri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
— „Să trăiți, copii!” — le zice Ștefan ce-acum
se gîtește.

Zbărnăe coarda din arcu-l, fulgeră săgeata 'n
vînt,

Pere, trece mai departe și 'ntr'un paltin vechiu
s'a frînt.

— „Acolo fi-va altarul!” — zice falnicul monarc
Ce se 'nchină și se pleacă pe rēsboinicul său arc.

— „Să trăiască Domnul Ștefan!” — Mil de gla-
surii îl urează,

Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE.

DE
DEMETRIU BOLINTINIANU.

I.

Pe o stâncă neagră într'un vechi castel,
Unde curge în vale un riu mititel,
Plânge și suspină tinăra domniță,
Rumenă suavă ca o garofiță,
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oaste și n'a mai venit.
Ochii săi albaștri ard în lacrămele,
Cum lucește în rouă două vioarele;
Buculele de aur cad pe albu' sîn,
Rosele și crinii pe fața'i se 'ngîn.
Însă doamna soacră lângă ca veghiază
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II.

Un orologiu sună noaptea jumătate,
La castel în poartă oare cine bate?...
— Eu sunt bună maică, fiul tîu dorit:
Eu, și dela oaste mă întorc rînit.
Soarta noastră fuse crudă astă-dată;
Mica mea oștire fuge sfărâmată.
Dar deschideți poarta... Turcii mă'nconjor
Vîntul suflă rece... rînila mă dor!"

*

Tinăra domniță la fereastră sare.
— Ce faci tu, copilă? zise Doamna mare.
Apoi ea la poartă atunci a eșit,
Și 'n tăcerea nopții ast-fel 'i-a grăit:
— Ce spui tu, streine? Ștefan e departe,
Brațul său prin taberi mi se morți împarte.
Eu sunt a sa mamă el e fiul meu;
De ești tu acela nu'ți sunt mamă eu.
Însă dacă cerul vrînd să îngreueze
Anii vieții mele și să'i intristeze,
Nobilul său suflet ast-fel s'a schimbat,
Dacă tu ești Ștefan cu adevărat.
Apoi tu ai ea fără biruință
Nu poți ca să intri cu a mea voință.
Du-te la oștire pentru țară mori,
Și'ți va fi mormîntul coronat cu flori!

III.

Ștefan se întoarce și din cornu'i sună:
Oastea lui zdrobită de prin văi adună,
Lupta iar începe... dușmanii zdrobiți
Cad ca niște spice de securi loviți.

VOICHIȚA LUI ȘTEFAN

de
G. COȘBUC

Doamna lângă Ștefan vine,
Blîndă 'n vorbe și 'n purtat:
„Doamne, iar ești supărat!“
— „Sunt, Voichița, pentru tine!“
Zăpăcită Doamna sta
Și 'nflorită de rușine:
„Ce-am făcut, Măria-Ta?“

„Tu?... Nimic!“ Și vodă strînge
Mîna Doamnei, gânditor.
„Șerpui-și au culcușul lor...
Ah! Voichița cum aș plînge!
Rău ca Radu nime nu-i:
Uite 'n pumnii așa aș frînge
Gât de lup cum e al lui!“

Doamna i-a pătruns cuvîntul,
Până 'n suflet i-a pătruns.
El tăcea, ea n'a răspuns.
Noapte e, și bate vîntul,
Zi prin noapte, cu vr'o doi
Tarî să bați cu ei pămîntul,
Pleacă Ștefan la răsboi.

Dintr'acelaș ceas Voichița
Nu s'a mai oprit din plîns,
Brîu pe trup ea n'a mai strîns
Nu și-a mai gătit coșița
În genunchi, c'un dor păgân
Ea sărută iconița
Maicii-Domnului, din sîn.

Uau-i soț, iar altu-i tată,
Pentru care se ruga?
Zile 'ntregi ea se lupta
De fiorî cîtrîmurată;
Cînd avea pe soț în gînd

Ea se pomenea d'odată
Pe părinte blăstămînd.

Ah, de-ar fi un zid de-aramă
Între dînșii, până 'n nori —
Și prin plîns adeseori
Îi părea, că ei o cheamă
Să i'împace! Ea, dar cum?
Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
Prutul să-i oprești din drum!

Și 'ntr'o zi, sîtu' de sînge,
Eată-i, Moldovenii vin.
Sufletul, de milă plin.
Al Voichiței, cum se frînge:
Pentru soțul ei dorit
Rîde veselă, și plînge,
Pentru un tată biruit.

Ea cu pași grăbiți pornește
Să-și cuprîndă soțu 'n prag;
Ochii-i sînși s'aprinde de drag.
Ștefan însă ocolește
Ochii Doamnei, e pripit,
Iar Voichița nu 'ndrăznește
Nici să-i zică „bun sosit.“

„Tu mă știi, Voichița, bine!
Neamul vostru-i neam de hoți,
Și-i voi dușmăni pe toți,
Cum te dușmănesc pe tine!
Am să-i curm pe-al tei de veci —
Nu mai poți trăi cu mine:
Tu ai mamă, poți să pleci!“

Doamna 'ngălbinind scoboară
Ochii uzezi în pămînt,
Făr' a zice vr'un cuvînt.
Ieșe-apoi. I-a spus s'o doară,
Și-a durat-o ce i-a spus —
Un altar ce se doboară
Cînd vin trăsnete de sus!

Și rămas acum Viteazul
Sîngur în iatac, și-a pus
Capu'n mîni, pe gînduri dus.
El și-a potolit necazul —
Dar pe Doamna o juhea!
Și'ngropînd în coif obrazul
Ștefan Vodă-acum plîngea!

ODĂ

Eroului Ștefan cel Mare și Sfînt.

dedicată serbării de 400 de ani dela moartea marelui erou.

O Stefane, voinic de fală,
Tu 'n țear'atunci ni te-ai ivit,
Cînd lifte crunte da năvală
Cu sabie și foc cumplit.

Acel potop de grea urgie
Era să-i stîngă pe Români,
Dar tu-ai pășit cu bărbăție
Scăpînd moșia de păgîni.

De tala ta vorbește Baia
Și Racova de brațul tîu,
Cînd înțelese lighioaea,
Că domnul Ștefan este Leu.

Alți martori vechi sunt Răsboienii,
Cosminul cu Dumbrava sa,
Cînd cu panțirî și cu seimenii
Făcu-și minuni în țeara ta.

Dar și ruinele cetății
Sucevei pururea șoptesc,
Că stîlp ai fost creștinătății
Și pentru neamul românesc.

O geniu, dus la nemurire,
Privește tu de sus spre noi,
Fă rugă la dumnezeire,
Să ne scutească de nevoi!

Suceava, în 2 Iulie 1904.

V. Bumbac.

Răsboiul ruso-japonez.

Dela lupta dela Kayping Japonezii dau mereu nainte pe întreaga linie. Mai ales coloana de sub comandamentul generalului Oku se mișcă cu o agilitate și iuteală deamă de admirat. Asemenea și armata japoneză dela Takusan înaintează pe șoseaua Siuiang-Dasitșao până la Sinsaiahu. În urma acestei operațiuni a ambelor armate japoneze trupele ruse au ajuns în o situațiune nepus de grea. Asta o dovedește cel puțin și un raport rusesc, care spune, că Rușii au de gînd să primească numai la Liaoyang o luptă decisivă. Cu alte cuvinte, Rușii continuă cu »retragerea victorioasă.«

Se vestește că aripa dreaptă a armatei japoneze a ocupat 70 kilometri dela Liaoyang Sihoyangul. O altă veste vorbește despre nimicirea unei diviziuni ruse întregi de sub comandamentul generalului *Rennenkampf*.

Despre situațiunea în jurul Port-Arthurului circulă mai multe vești, unele despre luarea altor întărituri ruse, altele despre încercarea Rușilor de a da năvală din fort asupra asediatorilor, cărora le-ar fi luat 3 tunuri (?).

Dăm aci următoarele telegrame:

Berlin 13 Iulie. Din Tokio vestește Lokal-Anzeiger: În timpul înaintării lor contra Dasitșao Japonezii au atacat pozițiile foarte întărite dela Tsukoko ale Rușilor. S-a desfășurat o luptă foarte neprasnică. Perderile nu sunt cunoscute.

Berlin 13 Iulie Din Petersburg i-se telegrafează lui Tagedblatt: După toată probabilitatea Rușii au început deja retragerea spre Haitșeng și Liaoyang.

La Dasitșao numai un număr nelsemnat de trupe va opune rezistență Japonezilor, deoarece conducătorii de răsboi ruși de-ocandată se feresc de un conflict serios cu Japonezii.

Londra, 13 Iulie. A doua armată japoneză de sub comandamentul generalului Oku după ce a lăsat în Kayping garnizoană, a înaintat către Funkiatien. Avantgardele japoneze se află numai la o distanță de câțiva mile de Dasitșao. Un corespondent al lui Daily Mail spune, că a auzit dela un oficer din statul maior rus, că planul Rușilor este să se retragă până la Liaoyang, unde vor primi luptă decisivă.

Petersburg, 13 Iulie. Ziarul Russkoie Slovo, al cărui raportor este scriitorul rus de renume Dantșenko, publică o depeșă din Liaoyang, conform căreia spre nord-est de Liaoyang a fost o luptă aprigă, în care foarte mulți oficerii ruși au căzut. Același ziar spune în ediția sa separată, că Japonezii după o luptă de 5 zile au nimicit aproape întreaga diviziune generalului *Rennenkampf*.

După acest ziar înfrîngerea lui *Rennenkampf* este una dintre cele mai mari lovituri, pe care Rușii le-au primit în această campanie.

Londra, 13 Iulie. Corespondentul din Tșifu a lui „Daily Express“ a vorbit cu mai mulți oameni, cari eri au venit din vecinătatea Port-Arthurului. După spusele acestor refugiați toate semnele arată, că în timpul cel mai apropiat Japonezii vor da năvală din toate părțile asupra Port-Arthurului. Flota lui Togo a fost întărită cu mai multe vase sosite dela Sasche. Aceste vase au fost reparate la Sasche. După părerea Chinezilor atacul de pe uscat și de pe mare va fi urmat de un puternic bombardament. Câți-va Chinezi sosiți la Tșifu spun, că bombardarea a început deja. Conform veștilor chineze armata japoneză destinată pentru forțarea Port-Arthurului consistă din 150.000 oameni.

Din străinătate.

Ministrul președinte al Bulgariei „Politiche Cor.“ publică următoarele declarațiuni asupra acordului turco-bulgar și asupra știrilor despre o triplă alianță balcanică.

Amnestia s'a aplicat în cea mai mare parte terminându-se cu repatrierea mai tuturor acelor refugiați cari doreau să se întoarcă pe la căminurile lor și nu preferau să se stabilească pentru totdeauna în Bulgaria. Relațiunile noastre comerciale cu Turcia se desfășură liniștit. Nu există nici un motiv de a se judeca în mod pesimist această înțelegere sau de a-i proci un sfârșit apropiat. Noi ne-am înarmat cu toată răbdarea și sperăm că cu răbdare vom dobândi și alte succese.

Adversarii înțelegerii turco-bulgare ar dori bucuroși să vadă turburându-se bunele noastre relațiuni cu Turcia și de aceea împrăștie știri despre o apropiată încordare a situației politice. Noi ne-am îndeplinit până acum în modul cel mai conștiincios îndatoririle luate față de Turcia și tot așa vom face și în viitor. Aceasta e o garanție suficientă pentru dănuirea bunelor relațiuni. În ce privește Macedonia; cercul de activitate al Bulgariei se oprește la graniță și totul atârână de rezultatul activității marilor puteri. Știrile despre nouă asupri și persecuții a populației nu vor amuți de cât atunci când puterile le vor pune serios capăt; atunci se va putea gândi la îmbunătățirea soartei populației și în direcția economică... Combinațiunile unor ziare despre așa zisa „triplă-alianță balcanică“ nu sunt decât pure fantezii. Relațiunile noastre amicale cu Serbia au o bază numai economică. Nu e imposibil ca mai târziu să se ajungă și la o apropiere politică între cele două țări, după necesitățile lor respective: dar dela o apropiere economică până la una politică e un mare pas. Atragerea Muntenegrului în această înțelegere e o poveste goală. Bulgaria nu e legată cu Muntenegru prin nici un interes economic; de altă parte, Muntenegru e prea departe și ca putere contează prea puțin ca să îndreptățească combinațiunea unei alianțe politice... Bulgaria își va păstra atitudinea ei liniștită de până acum. O altă atitudine, o altă politică nu e acum pentru noi și n'ar corespunde nici dorințelor și năzuințelor noastre...

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Iulie 1904.

— Numărul nostru de azi, închinat memoriilor *Marelui Ștefan*, conține 12 pagini și are următorul cuprins:

2 Iulie 1504—1904.

La Putna.

Din Dietă.

Interpelațiunile deput. național român Dr. Aurel Vlad.

Teroare.

Congregațiunea comitatului Arad.

Partea literară.

Războiul ruso-japonez.

Din străinătate.

Noutăți.

Economie.

— **Serbarea lui Ștefan cel mare și guvernul Austriei.** Pe când părintescul nostru guvern a oprit sub pedeapsa eliminării din școale, tuturor tinerilor dela universitățile din Ungaria participarea la serbarea din Putna, guvernul Austriei a ținut și el să se reprezinte la serbare, încredințând pe guvernorul Bucovinei, cu reprezentarea sa. Reacționara Austrie!

— **Conducători bravi.** Ni-se scrie: În comuna noastră Măderat (comitatul Arad,) având doi preoți harnici Petru *Borlea* și Ioan *Morariu* au introdus mai multe lucruri bune și folositoare reparând biserica și închizând grădina cu zid făcând în lăuntru frumoase straturi de flori. Tot odată făcân-

du-l poporul atrăgător la Sf. Biserică și ținând cu demnitate la legea strămoșească. Durere că sunt vr'o câți va rătașiți, cari perzându-și mintea, au trecut la pocăiți, pentru care se luptă mult să-i aducă la cale.

Tot odată avem și doi învățători harnici cu care ne putem lăuda, Petru *Vancu* luminând tinerimea atât în învățatură cât și în economia pământului cultivarea viței de vie, a dat satului nostru o tinerime înțeleaptă, sirguitoare și cu virtuți naționale.

Al doilea învățător dl *Pavel Siarteu* care a înființat și un cor din 60 coriști. Spre toată lauda. În armonie cu aceștia, dându-le prețiosul său ajutor, lucrează și dl notar Ioan *Popescu* care asemenea a învățat poporul la cunoașterea legilor, ca să se știe feri de cele păgubitoare și rele fapte.

Drept-aceea, Vă rugăm D-le Redactor, drept pildă altor comune, a publica șirele acestea de laudă și recunoștință ce întreg poporul comunei noastre nutrește, față de bravi sîi conducători.

— **Date statistice despre ocupațiunea locuitorilor din Ungaria.** Pe baza recensământului din 1900 Ungaria are 19,254.559 din cari cu agricultura și prăsierea vitelor se ocupă 13,157.083 adică 68,4%, cu exploatarea minelor, cu industria și comerțul se ocupă 3.764.783 adică 19,6%, în funcțiuni civile și bisericesti și cu profesiuni libere se ocupă 572.309 adică 3,6%; în armată 141.390 adică 0,8%; zileri 640.005 adică 3,3%; servitori 426.734 adică 2,3%. Față de recensământul din 1890 numărul persoanelor, cari se ocupă cu agricultura și cultura vitelor, s'a redus dela 72,5% la 68,4% din contra a crescut numărul celor ce se ocupă cu exploatarea minelor, cu industria și cu comerțul dela 16,2% la 19,6%. Numărul fabricilor s'a sporit în timpul dela 1890—1900 dela 1237 la 1950. Cea mai mare creștere, dela 42 la 81, o arată țesătoriile.

— **Croaii și Imnul maghiar.** Se anunță din Zagreb, că alaltăeri li s'a făcut o primire entuziastă studenților croaii, eliminați din școala de cadeți de honvezi din *Pécs*, pentru-că n'au voit să cânte imnul maghiar. Universitarii Croaii s'au prezentat în corpore la gară. Când trenul s'a oprit în gară, strigăte însufleșite de „Jivio“ au salutat pe tineri, și un conduct imponent i-a petrecut în oraș. Pe piața Iellasiich conductul s'a oprit, iar tineretul i-a luat pe tineri pe umeri, purtându-i mai de multe ori în jurul statuei. S'au ziau strigăte de insulte la adresa Maghiarilor. „Agramer Zeitung“ de ieri, din incidentul sosirii tinerilor eliminați scrie un prim articol, în care zice că *bucuros cântă cadeții imnul austriac* dar pe cel maghiar nu; cel austriac zice: „Doamne ține și proteje Patria și pe Imperat“, iar cel maghiar: „Doamne ține pe Maghiar.“

— **Nenorocire de turiști în Tatra.** Se depeșează din Zakopan; Eri o societate de excursioniști s'a suit fără conducători pe muntele Gievout, piscul cel mai înalt și cel mai primejdios al Tatrei. În fruntea societății mergea avocatul *Sadovsky* și un fabricant cu numele *Sulimovsky*. La întoarcere, aceștia doi s'au despărțit de societate și voiau să se coboare, pe un pârâu pleșuv de stâncă. *Sadovsky* a căzut și cu capul zdrobit a ajuns într-o deschizătură de stâncă, acoperită cu zăpadă. *Sulimovsky* se oprise într'un așa punct, de unde nu se mai putea mișca nici înainte nici înapoi. A strigat după ajutor, prin ce a atras atențiunea unei societăți străine. Societatea aceasta a grăbit îndată în Zakopan, ca să trimită ajutor turiștilor pacosiți. Din Zakopan au pornit geandarmi, oaspeți, medici și conducători, dar tuzădar le-a fost toată căutarea; până noaptea târziu la lumină de faclă au căutat, dar n'au putut da de *Sulimovsky*. Numai cadavrul lui *Sadovsky* l-au găsit, transportându-l în Zakopan. Căutătorii abea a doua zi au zărit pe un pisc de stâncă o figură pitulată: era *Sulimovsky*, care noaptea întregă a petrecut-o în starea aceasta grozavă. I-au întins o funie, prin care l-au tras pe o stâncă deasupra și așa l-au scăpat.

— **Cutremur de pământ în Franca.** Din Paris vine știrea, că în jurul localității Briançon a fost Mercuri un cutremur de pământ vehement, cauzând mari pierderi.

— **Visita regelui italian la sultan.** Din Roma se raportează, că conform veștilor tanspirate din cercuri parlamentare regele *Victor Emanuel* va face sultanului o vizită la Constantinopol. Regele deja de mult a proiectat această vizită, dar până-acum a fost peste puțință de a se realiza. Se ia ca sigur că vizita va avea loc la eamnă și regele va călători la Constantinopol pe yachtul propriu însoțit de escadra orientală italiană.

— **Neîndestulirile dela curtea împărătească prusiană.** Din incidentul întâlnirii dela Kiel, la curtea imperială prusiană aristocrația este deprimată ba chiar neîndestulită în urma preterării sale din partea împăratului și împărătesei. Aristocrația prusiană anume crede că la Kiel a fost trecută cu vederea, de vreme-ce alți „parveniți“ au fost în mod foarte cordial distinși din partea părechei imperiale. Dar mai ales este supărat pe împărat, că acesta mereu se întreține cu *regele trenurilor* din America *Vanderbilt* și cu directorul unei întreprinderi mari *Ballin*. Acesta din urmă nici măcar „nobil“ nu este, ci jidan, ear aristocrația îl batjocorește lora *Ballin*. Și damele aristocratice sunt rău supărate pe împărăteasă, deoarece-ce aceasta a admis la audiență pe membrele congresului feminist.

— **Asediarea unei speluncii de cartofori.** Din Florența vine următoarea știre: Aici a fost Mercuri seara descoperită o bandă de catofori eleganți. Poliția prinzând veste de ilustrate numai decât a dat năvală să o dețină. Cartoforii s'au suit pe coperișul casei și de acolo au bombardat pe poliști cu cărămidă. Agenții ordinii publice atunci au făcut us de revolver, vulnerând pe câți-va dintre cărțași, cari în urma asta au „capitulat“, vro 26 la număr.

— **Persecutarea lui Tolstoi.** Din Paris se telegrafează că ambasadorul de acolo desmințește în modul cel mai hotărât acel comunicat al ziarelor franceze, că afirmative consiliul ministerial la propunerea ministrului de interne *Plehve*, ar fi decis persecutarea și exilarea lui Tolstoi pentru lesa maiestate.

— **Președintele Mexicului.** Agența Wolff anunță din Mexic, ca *Porfirio Diaz* a fost reales pe 6 ani președinte ear *Coral* vice-președinte al republicei.

— **Alegerile italiene.** Din Roma se vestește că din incidentul apropiatelor alegeri, ministrul president *Giolitti* va ținea o dare de seamă naștea alegătorilor săi la Roma, ministrul de finanțe *Luzati* la Neapole, ministrul de comerț la Milano, ministrul lucrărilor publice la Torino ori Genua și ministrul instrucțiunii la Palermo.

— **Napoleon IV.** În 12 Iulie s'au împlinit 25 ani, de când s'a înmormântat în Camdenhouse din Engliera, fiul lui Napoleon III pe vremea sa atât de des amintitul „Principe Lulu“. Reminiscența aceasta tristă, e plină de interesante amănunte. În preseara acelei zile, prietenii principelui, cari isprăviseră cu dînsul școala militară, aduceau cadavrul principelui în Engliera. Se știe, că tinerul principe a căzut pe câmpul de războiu, de parte de patria sa în slujba unei cauze străine: în Africa lângă Itelezi. Pe principele mort pe câmp de război, camarazi în chip de gardă de onoare, l-au însoțit în Engliera și cadavrul l-au predat nenorocitei mame, ex-împărătesei *Eugenia* și l-au așezat pe un catafalc majestatic în preambulul *Camdenhouse*-ului. Crud lovită mamă, care a îndurat atâtea nenorociri și care după căderea sa, regina *Victoria* o primise cu ospitalitate în țară, veghiase noaptea întreagă lângă catafalcul fiului ei, în rugăciune și plâns, până la 5 ore în zori. S'a retras apoi în apartamentele sale, din cari n'a ieșit nici în ziua înmormântării. Regina *Victoria* în 12 Iuliu dimineața, cu fetițele-I, principesele *Alice* și *Beatrice*, a vizitat catafalcul pe care singură a așezat o strălucită coroană de lauri. La înmormântare a celebrat primarele din *Southmark*. *Christina Nilsson* a cântat la înmormântare, dar celebra cântăreață, pe cari o legau atâtea suveniruri de strălucirea curții franceze, a fost atât de emoționată încât abea a putut cânta. Vocea i-s'a înecat și pe urmă a căzut leșinată.

Câte-va zile după înmormântare, ex-impărăteasa Eugenia a călătorit în Africa de sud, pe pământul zuluzilor, ca să cerceteze locul, pe care unicul ei fiu murise. Matrozul american, care a fost prezent, când zuluzii au atacat pe principe, a fost ordonat să conducă pe ex-impărăteasa. Matrozul mai târziu a povestit astfel vizita aceasta:

— O săptămână întreagă a petrecut nefericita femeie pe locul, unde a fost așezată tabăra noastră. Când i-am arătat locul, unde i-a căzut fiul, cu ochii plini de lacrimi a zis:

— O, cum nu l-au cunoscut aceia!... poate nu-l făceau atunci nimic.

Nu mi-a făcut nici un reproș, de ce n'am așteptat pe fiul ei când ne-am scăpat noi. Fiindcă eu fusesem cel din urmă alb, care l-a văzut pe principele în viață, mai ales pe mine mă întreba împărăteasa despre amănunte. Când a părăsit Africa, mi-a dăruit un medalion de aur...

Mai târziu osămintele lui Napolen III și a fiului, au fost transportate în Farnborough, unde se mutase și eximperatră.

— **Regele Petru și diplomații.** Din Belgrad se scrie, că Mercuri a fost primul prânz la curtea regească la care regele Petru a toastat pentru domnitori și bărbați de stat străini. Bineventând pe reprezentanții statelor străine a spus, că se simțeste fericit, că poate constata cu indestulire, că în primul an al domniei sale a reușit să întărească legăturile de prietenie între Serbia și celelalte țări, și contează tot-odată și la ajutorul reprezentanților străini în interesul păcii și al progresului. În numele corpului diplomatic și ca cel mai bătrân dintre diplomații Belgradului s'a ridicat ambasadorul austro-ungar *Dumba*, răspunzând, că ia parte la bucuria și indestulirea regelui cu privire la raportul dintre Serbia și celelalte puteri, relevat ca amical din partea regelui. Politica pacnică, conservativă a guvernului ușurează împlinirea datorinței corpului diplomatic, și întărirea acestui raport, care va asigura Serbiei o dezvoltare normală a propășirii sale și progresului său. La fine ambasadorul *Dumba* ridică paharul în sănătatea regelui și a familiei regale, și întru înflorirea și prosperarea Serbiei.

— **Archiducele Iosif August în Arad.** A. S. Archiducele Iosif August, a sosit Mercuri la 11 ore cu trenul dela Timișoara la Arad. A. Sa a fost însoțit numai de un vânător. Sosit în Arad, a descins în sala de așteptare cl. I. unde a prânzit. Prânzul a fost foarte simplu. Sosind trenul accelerat de amiază cu care au sosit consilierul de curte *Libits Antal* administratorul moșiei archiducelui Iosif și curatorul domeniului dela Chișineu al archiducelui, *Kakas Iózsef*, acestia numai decât a grăbit întru binevenirea archiducelui. După asta archiducele s'a urcat pe motor însoțit fiind de *Libits*, *Kakas* și vânătorul său, plecând la *Mezőhegyes*.

— **Pontificele și congregațiunile.** Se vestește din Roma, că Pontificele are de cuget să reguleze nițel congregațiunile și ordinele preoțești. Voeste adică să le interzică ocuparea cu lucruri lumești: fabricarea de postavuri, de pălării și de rachiu, deschiderea de oțeluri și birturi, ca de pildă prin Italia. Este de notat că deja Leo XIII s'a ocupat cu acest plan, dar atunci din cauza unor greutăți n'a putut fi executat.

— **Un oficer distins de către papa.** Locotenentului de honvezi *Rodiczky Géza* papa a conferit ordinul pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice”. Este ceva rar, ca un soldat să primească acest ordin.

Oficeri contra lucrătorilor. Din Belgrad se telegrafează, că din cauza unei broșuri, în care lucrătorii socialiști au atacat pe conducătorii fabricii de tunuri din Kragujevaț, a fost înaintea oțelului *Takova* un mic incident între oficeri și lucrători. Un lucrător a fost grav rănit.

— **Scriitor sinucis.** Din Berlin se raportează, că scriitorul rus *Dr. Minces Boris*, care la timpul său a luat parte la propaganda revoluționară s'a sinucis în un institut de băi de teamă să nu înnebunească. Acest *Dr. Minces* după-ace a fost în Odesa condamnat pentru agitațiunile sale revoluționare, a fugit în străinătate, mai înainte în Germania, apoi la Sofia unde a primit un post de profesor la școala de război devenind mai târziu consilier de secție în ministerul de război. Nainte cu câțiva

ani a trecut la Viena, unde a fost colaboratorul ziarului „Die Zeit”.

— **O nouă catedră la Sorbona Curie,** savant din Paris, care a descoperit radiul cum este știut, a descoperit radiul, ce a produs atâta senzație în lumea savanților. Ce e drept, simplul chemic Curie era mult stimat și prețuit pentru știința sa dar totuși nime nu s'a așteptat, că în curând să devină profesor la universitate. Făcând cunoscuta sa descoperire, opinia publică tot mai tare pretindea înființarea unei catedre la universitate, la care Curie să poată continua mai intensiv și fundamental, ba cu mai multă ambiție și plăcere cercetările științifice. Astfel guvernul francez zilele astea a și creat o catedră, ear camera a votat speșele anuale împreunate cu această catedră în suma de 18.700 franci.

— **Inmormântarea nefericitului Gustav Hilbert.** Tinărul Gustav Hilbert, împușcat de fratele său mai mare, locotenentul de gendarm *Rudolf*, cum este știut a fost așezat Mercuri d. a. la odihna vecinică.

— **Reliquă furată.** Din Petesburg se anunță, că icoana Sfintei Fecioare, păstrată în mănăstirea din Kazan, și care are puterea de a face minuni, a fost furată. Icoana a fost în întreaga Rusie respectată. Hoții încă n'au putut fi prinși. Populațiunea este cuprinsă de mare groază.

— **Primul tren electric în Germania.** În Germania peste scurt se va privi între Berlin și Hamcurg primul tren electric, care va circula deci pe o distanță cu mult mai mare, ca până-aci prin orașe și suburbii. Lucrările acestui tren le-a primit o societate americană *General Electric Company*. Trenul va face pe oară 125 mile engleze.

— **Aventură neplăcută.** Referitor la aventura d-lui *Dr. V. M.* ne scrie corespondentul nostru, că întreg lucrul n'a fost de cât un simplu incident cu niște țigani și numai un vânător de senzații, i-a dat proporțiile din ziare.

— **36.000 athei.** La ultimul recensământ li-s'a permis Italienilor între altele și aceea, să scrie pe hârtia de conscriere confesiunea, care lor li-se pare mai bună, decât a lor. Dintre 32.431.000 locuitori ai Italiei numai 794.000 oameni nu s'au mărturisit de catolici. Numărul protestanților este de 65.500, al ovreilor de 35.000. De athei s'au înscris 36.000, dintre cari 24.000 oameni sunt burlaci.

— **Repariția unui profet.** Se semnalează reparația în comitatul Somerset (Anglia) a lui *Smyth Pigott* care se intitulă „Noul Messia” și „fondatorul sectei agăpemonii”.

Smyth făcu să se vorbească de dînsul acum câțiva ani și apoi dispăru.

Faptele sale sunt viu atacate în presa engleză care califică practicile sale religioase de blasfeme erotice.

Grevă pe uu vapor de emigranți. Din Fiume se telegrafează, că pe vaporul „Pannonia” al societății *Cunard-Line* 42 oameni ai personalului de serviciu au sistat ori-ce lucru pe vapor înainte de a pleca. Căpitanul de vapor a raportat numai decât consulului englez, de vreme ce câțiva mateloși s'au resgândit și s'au reîntors la lucru. 25 au trebuit duși cu forța și constrinși să-și împlinească datorința.

— **Ciclone în Japonia.** Din Tokio se telegrafează că pe literalul japonez și acum pustiește viforul. Cu această ocaziune multe vapoare de transport s'au scufundat ear pe linia ferată Tokio-Kobe circulația a încetat.

Telegramele zilei.

Roma, 12 Iulie. Lucrătorii brutari au hotărât de a se pune în grevă cu începere de azi dimineată.

Constantinopol, 14 Iulie. După noile rapoarte telegrafice ale consulilor străini, situațiunea în sanjacul *Muş* este în prezent liniștită.

Distribuțiunea de provizii și semințe Armenilor continuă în mod regulat.

Consulii din Adrianopole raportează în mod unanim în prvința foamei care domnește printre Bulgarii repatriați, din cauză că ajutoarele oficiale sunt neîndestulitoare.

Et semnalează de asemeni șgomotele ce circula că formațiunea de bande a început în sudul vilaietului.

Cetinie, 14 Iulie. Unul din cele două batalioane care sîin garnizoana la *Tauzi*, aproape de *Podgoritza*, a primit ordinul să meargă în garnizoana dela *Mlet*.

Sosit la *Scutari*, batalionul a refuzat să meargă mai departe și s'a revoltat în înțelegere cu ofițerii pentru neplata soldelor.

Toți ofițerii acestui batalion au fost arestați.

Guvernatorul din *Scutari* temându-se de o revoltă iminentă a garnizoanei din acest oraș, caută banii necesari pentru plata soldelor în întârziere.

Plymouth, 14 Iulie. Escadra germană a sosit aci azi după amiază.

ECONOMIE.

Arad, 15 Iulie.

„Mijloace de înaintare”.

Primim la redacție o broșură, purtând titlul „Mijloace de înaintare”, conferență cetită în adunarea despărțământului *Vârșei* al „Astrer” ținută în comuna *Nicolințul-mare* la 8/21 Septembrie de *Avram Corcea* preot în *Coșteiu*. *Avram Corcea* este dintre floarea clerului nostru. Un luptător devotat și neprihănit. Și în *Bănat*, unde munca de redeșteptare națională este încă atât dela început, Doamne, cât de mare este lipsa de apostoli ca și cum e *Avram Corcea*. De ani de zile, cel-ce și-a dat silința a urmări cu atențiune manifestațiunea națională culturală și economică a Românilor de prin diferitele ținuturi, a trebuit să observe muncitorul acesta modest, stăruind fără oboseală și fără reclama, pe tace, dar cu frumoase rezultate, acolo unde totul era de făcut. Și l-am văzut adese-ori ieșind din marginele înguste ale satului său, și cuprinzând în soliditatea inimii calde și minții sale alese, un întreg ținut, care încodată accentuăm ce mare nevoie are de apostoli. Azi când atâtea secte vin să otrăvească și corupă viața sufletească a poporului nostru, de câte-ori nu le-am arătat preoților noștri datoria, care a lor este în primul loc, d-a se ocupa de chestiunile sociale, de ale pătrunde, d-a se înarma cu cunoștințe superioare, înaintea cărora cad nimicite aparențele de adevăruri în cari firește se îmbracă ori-ce idee, ce-și caută prozeții. În „Mijloace de înaintare” se oglindește o judecată clară, o pătrundere esactă a lucrurilor și un orizont larg de vederi în stare de a înțelege cauzele și fenomenele sociale mai grele.

Autorul își resumează observațiile în următoarele soluții:

Pentru diferitele noastre trebuințe și lipsuri să formăm:

1. Societăți sau reuniuni de cetire, pentru luminarea minții și înmulțirea cunoștințelor, întemeind biblioteci populare;

2 Societăți de cântări, pentru nobilitarea inimii aducând laude și mulțămite atotputernicului Dumnezeu în sfânta biserică, în Duminică și sărbători și aranjând petreceri și producțiuni la diferite prilejuri pentru popor;

3. Societăți economice, îndeosebi:

a) Insoțiri de credit, din propriile noastre mijloace conduse de noi și pentru noi;

b) Insoțiri pentru valorisarea produselor agricole, ca astfel țeranul nostru să-și poată vinde grâul, cucuruzul și toate bucatele cu preț mai bun și să fie ferit de înșelători;

c) Insoțiri comerciale, deschizând prăvălii și ospătării în comune unde nu sunt neguțatori și ospătari români;

d) Insoțiri pentru asigurarea pagubelor de vite și

e) Insoțiri sau reuniuni de înmormântare. Eată mijloace de înaintare în cultură și bunăstare materială!

Intemeind aceste societăți și prin o conducere conștiințioasă și zeloasă atrăgând în sinul lor pe toți fii și ficele neamului nostru, ne-am ajutat și întări, ne-am croi o viață tnică și mulțămită, încât cu sorți de isbândă am putea duce lupta pentru trai și ne-am asigura viitorul.

Vrednică ar fi întreaga broșură d-a fi produsă, n'o facem însă pentru a îndemna pe fiecare cetitor al nostru să și-o procure pentru bagatelul preț de 20 fl.

Bibliografii.

A apărut:

Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Ivrga și tipărită cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

In frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voevozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Iorga este bine venită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandare.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Iorga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovezi, documente de o netăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruim și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor.

Se poate comanda în Arad la librăria P. Simtion, ediția populară cu 75 fl. plus 20 fl. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fl. și 30 fl. porto.

A apărut

Anuarul școlii civile de fete cu internat și de publicitate, a Asociațiunii din Sibiu, publicată de Dr. Vasile Bologa.

COpriusul: 1. Ce citesc fetele noastre? de Dr. Dr. I. Borcia. 2) Discursuri deta încheierea anului școlar 3. Știri școlare.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieței din Budapesta. —

— 13 Iulie 1904.

GRÂU.

per 50 kilograme	coroane
Grâu nou dela Tisa	9.85—9.70
" " din Banat	8.50—
" " din Bacica	9.70—9.40

ORZ.

Orz	6.55—6.42
-----	-----------

SĒC A R A

SĒcară din jurul Pestei — — — 6.35 — —

P O R U M B

Porumb — — — — — 5.52 — —

O V Ē S.

OvĒs — — — — — 6.55—6.45
Rapița — — — — — 10.20—10.15

Prețuri de încheiere oficioase:

Grâu de toamnă (Oct.) c. — — — 9.20—9.20
SĒcară de toamnă (Oct.) c. — — — 6.81—6.82
OvĒs de toamnă (Oct.) c. — — — 6.62—6.63
Porumb pe Iulie c. — — — 5.54—5.55
" pe Maiu 1905 c. — — — 5.88—5.89

Cursul pieței din Timișoara.

— 11 Iulie 1904 n.

Grâu 75 klg.	— — — — —	7.85—7.90
" 76 "	— — — — —	8.—8.10
" 77 "	— — — — —	8.10—8.15
" 78 "	— — — — —	8.15—8.20
SĒcară	— — — — —	5.70—5.75
Orz	— — — — —	5.40—5.50
OvĒs	— — — — —	5.25—5.30
Porumb	— — — — —	5.25—5.30
Rapița	— — — — —	8.90—9.00

M O N E T E.

Aur, magh. ori austriac, bătut . . .	11.35	11.43
" " " " rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl. . . .	18.99	19.04
" " " " piese de 20 franci	19.01	19.06
" " " " piese de 20 marce	23.44	23.54
" " " " lire turc. — — —	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.)	117.30	117.60
" " " franceză (100 fr.)	95.—	95.30
" " " italiană (100 lir.)	95.10	95.40

Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.30	95.08
" " " sârbească (100 den.)	—	—

L O S U R I.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10. — Losuri „Bazilika“	19.50	21.50
10. — " " " cu stam. austriacă	21.—	23.—
— — " " " bilet	—	—
— — " " " câștig	6.—	8.—
200. — Impr. oraș. Vien. din	510.—	525.—
80. — Los al orașului Buda cu	155.—	165.—
80. — " " " stampilă austriacă.	160.—	170.—
4. — Los „Jó sziv“ austr.	10.—	11.—
4. — " " " cu stampe credit	10.—	11.—
— — " " " de bancă d	—	—
— — " " " hipot. maghiar	40.—	44.—
— — " " " de bancă cu st. aust.	46.—	51.—
10. — Los al crucii roș. magh.	27.—	29.—
10. — " " " " cu st. aust.	29.—	31.—
24. — " " " " bilet de câștig	9.—	11.—
24. — Los al crucii roșie ital	42.—	44.—
— — " " " cu stam. Austriacă	45.—	47.—
20. — Los al crucii roșie austr.	54.—	56.—
200. — Los al inst. de cred austr.	465.—	475.—
— — " " " de argint)	92.25	93.25
84. — Los Pálffy	160.—	170.—
96. — Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 Ian. 1902	90.—	95.—
98. — Los al impr. serb. per. cu stampilă austr. 13 Ian. 1902	94.8—	3

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Meila Boița Sz.-Csanad. Am căutat la expediție și am aflat că de aici se expediază regulat.

A. T. Allios. Pent-u publicarea inserțiunei vă rugăm să ne trimiteți 2 cor.

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

De vânzare.

Două căzi în stare foarte bună, ee 35 Hecto, sunt de vândut la părintele Avisalon Țiucra în Allioș.

Am onoare a oferi p. t. public econom pe timpul treerului

sacii și ponevi

în imprumut pe lângă taxe moderate.

Prăvălia pentru imprumuturi de sacii și ponevi a lui

DOMÁN IGNÁCZ,

Arad, Hunyadi-uteza 2.

289

Nr. Telef. 91.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena.

286

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, bai electrice, de aer de soare, massage, electrisare, gimnastică sveda etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

ȚIGLE

CĂRĂMIZI

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimente fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

POLLÁK SÁNDOR,

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

298

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

In sala cosmetică,

ARAD, Szabadság-tér 14. 1 em.

concesională de către medici și autorități toți cei-ce au vr'un defect al frumseții, ca alunițe, pete de ficat, zgrăbunțe, mitesseri, cari au fața sbârcită, roșie, cu pete, se pot mântui de ele. Aci femei au fața roșie primesc un teint alb luciu, bărbați în stadiu de a deveni pleșuvi primesc grabnic ajutor. Tot ce aparține coregerii frumseții se poate avea aci.

Celor interesați li-se dau deslușiri.

292 1—3

Editor-proprietar: George Nichin

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebuintarea de apă nesiposă ori murdară nu abdică serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de căneapă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Bákóczy-uteza 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloace pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4%, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea să facă imprumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, tacele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaliată a se adresa la

HERZOG SANDOR

Arad, str. Weitzer-Ján Nr. 15, ușa 7.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

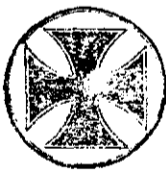
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuțeli, tinituri de ureche, bătăi de inimă, sgârciuri de inimă, astma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, pedagră ischias, vâdul în pat, influența, înecămintă, epuizarea, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele sfâștoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prătesc cu multămire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., st. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, păr barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Coloarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fl.

244

Ori-ce păr carunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumusețea naturală a părului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce ori-ce păr în culoare atât de plăcută, surie, în culoarea cănepit, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul sticlei mică 1 cor., sticlei mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume

ai cărei unici liferanti pentru întregul continent și pentru America sunt

Winkler és Grauer, Kőbánya 34,

la cari e a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ țeva admirabil!

500 coroane plătesc celui ce este în stare să ne arate o coasă de țel „Bur“ veritabilă ca provenită din stia fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase de țel „Bur“ două rele.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dacă pe mâner poartă gravată inscripția aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar pe stul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 190 6—20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atent pe ori cine în interesul său propriu, de a se prez de marfa de imitațiune. Coasa „Bur“ satisfăce pretențiunii ori-cărei econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are a-l multămii coasa de oțel „Bur“ singur asuțului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are sticra și gramez țure, ear ascuțul foarte subțire. Mulți economi stie și ea mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de oare-ce firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fiecare bucată se primește garanție, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm. lungă
1-80	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comanda de 5 bucăți suportă spesele postale; la comanda de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă spesele postale, dar dă o coasă în dar, ear la comanda de 20 bucăți, fabrica pe lângă suportarea spesei postale și trimiterea a două coase, trimite și două tablouri frumoase din timpul războiului buru-anglez. Căteva „Bur“ la coasa de oțel „Bur“ 1 coroană. O cute „Amergau“ bucată 30 fl. Aparat pentru bătarea coasei (nicovalăși ciocar) 1 cor. 90 fl. *Noutate!* Teacă potrivită p. coasă nșr cu cheie cu tot 30 fl. 10 buc. 2 60 cor.